

Uluslararası
Öğrenen Toplum
Dergisi

International Society That Learn Journal

Okulöncesi Çocukların Sosyal-Duygusal Uyum, Anne
Babaların Evlilik Doyumu ve Ego Durum İlişkileri*

Naciye ÇETİN^a, Kadir Alper ÇETİN^b

Yükleme: 01.03.2024; Kabul: 08.05.2024; Yayınlanma: 19.06.2024

Özet

Bu araştırmanın amacı, beş-altı yaş okul öncesi eğitimi alan çocukların sosyal duygusal uyumu, anne babaların evlilik doyumu ve ego durumları arasındaki ilişkileri incelemektir. Araştırmanın evreni 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Denizli il merkezinde ilkokula bağlı anasınıflarına ve bağımsız anaokullarına devam eden beş-altı yaş çocuklarından ve onların ebeveynlerinden oluşmaktadır. Örneklem ise 208 çocuk ve ebeveynlerinden (208 anne, 208 baba) oluşmuştur. Yapılan korelasyon analizleri sonucunda okul öncesi eğitim alan çocuklarında sosyal duygusal uyumun sosyal yetkinlik boyutunun; evlilik doyumu, ego durumlarının koruyucu ebeveyn, yetişkin ve altın çocuk boyutları ile pozitif, asi çocuk boyutu ile negatif, kızgınlık-saldırganlık boyutunun; evlilik doyumu, ego durumlarının koruyucu ebeveyn ile negatif, eleştirel ebeveyn, doğal çocuk ve asi çocuk boyutları ile pozitif, anksiyete-içedönüklük boyutunun; evlilik doyumu, ego durumlarının koruyucu ebeveyn ve yetişkin boyutları ile negatif, doğal çocuk ve asi çocuk boyutları ile pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişkili olduğu görülmüştür. Ayrıca, evlilik doyumunun; ego durumlarının koruyucu ebeveyn boyutu ile pozitif, doğal çocuk ve asi çocuk boyutları ile negatif yönde anlamlı düzeyde ilişkili olduğu bulunmuştur. Yapılan regresyon analizleri sonucunda, anne evlilik doyumunun ve ego durumlarının, çocukların sosyal yetkinlik değişkenliğini yaklaşık %5; kızgınlık-saldırganlık değişkenliğini %6 ve anksiyete-içe dönüklük değişkenliğini %8 oranında; baba evlilik doyumunun ve ego durumlarının, çocukların sosyal yetkinlik değişkenliğini %3; kızgınlık-saldırganlık değişkenliğini %11 ve anksiyete-içe dönüklük değişkenliğini %10 oranında yordadığı bulgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler:

Sosyal duygusal uyum,

Evlilik doyumu,

Ego durumları

^a MEB,

Denizli, Türkiye

Orcid: 0009-0006-0323-6563

naciyecetin89@gmail.com

^b MEB,

Denizli, Türkiye

Orcid: 0000-0003-4067-7211

kadirpercetin045@gmail.com

* Birinci yazarın Yüksek lisans tezinden

üretilmiştir.

Uluslararası
Öğrenen Toplum
Dergisi

International Society That Learn Journal

**Social-Emotional Adjustment Of Preschool Children,
Marriage Satisfaction And Ego State Relationships**

Keywords:

social emotional adaptation,
marriage satisfaction,
ego states

Abstract

The purpose of this research is to examine the relationships between the social emotional adjustment of five-six-year-old children receiving pre-school education, their parents' marital satisfaction, and their ego states. The population of the research consists of five-six-year-old children and their parents who attend primary school kindergartens and independent kindergartens in the city center of Denizli in the 2015-2016 academic year. The sample consisted of 208 children and their parents (208 mothers, 208 fathers). As a result of the correlation analyses, the social competence dimension of social emotional adaptation in children receiving pre-school education; marital satisfaction, positive with the protective parent, adult and golden child dimensions of ego states, negative with the rebellious child dimension, anger-aggression dimension; marital satisfaction, negative ego states with the protective parent, positive with the critical parent, natural child and rebellious child dimensions, and positive with the anxiety-introversion dimension; It was observed that marital satisfaction and ego states were significantly negatively related to the protective parent and adult dimensions, and positively to the natural child and rebellious child dimensions. Additionally, marital satisfaction; It was found that ego states were significantly positively related to the protective parent dimension and negatively related to the natural child and rebellious child dimensions. As a result of the regression analyses, maternal marital satisfaction and ego states increased the variability of children's social competence by approximately 5%; anger-aggression variability by 6% and anxiety-introversion variability by 8%; father's marital satisfaction and ego states increased the variability of children's social competence by 3%; It was found to predict anger-aggression variability by 11% and anxiety-introversion variability by 10%.

a MoNE,

Denizli, Türkiye

Orcid: 0009-0006-0323-6563

naciyecetin89@gmail.com

b MoNE,

Denizli, Türkiye

Orcid: 0000-0003-4067-7211

kadirpercetin045@gmail.com

Giriş

İnsanlar doğumlarından ölümlerine kadar tercih hakları olmadan bir toplum içerisinde, sosyal bir hayatın içinde yer alırlar. İçinde bulundukları toplumsal şartlarda gelişimleri başlar, bu sosyal hayat içerisinde kişisel gelişimlerini devam ettirir ve ölene kadar bu sosyal ortamın bir parçası olarak yaşarlar. Doğumundan itibaren bakıma ihtiyaç duyan insanın ilk sosyal ortamı ailesi olmaktadır. Yaşamının ilk yıllarında çocuğu sosyal hayata hazırlayan ilk temel yapı olan ailenin tutumları, ilişkileri ve yetenekleri çocuğun sosyal uyumunda büyük rol üstlenmektedir. Uyum; kişinin öznel değerleri ile içerisinde yaşadığı sosyal ortam arasında denge sağlayabilmesi ve bu dengeyi sürdürebilmesi olarak değerlendirilebilir.

Çocukların içinde yaşadığı toplumla iletişim kurabilmesi, sosyal bağ oluşturabilmesi sosyal duygusal uyumunun en önemli göstergesidir. Çocuğun bu olumlu ilişkileri gelecek yaşantısındaki sosyal yetkinliğine katkı sağlamaktadır. Ailenin çocukluk dönemlerindeki destekleyici tutumları bu gelişimde önemli rol oynamaktadır. Sosyal yetkinliğin gelişimi ailenin olumlu ve destekleyici tutumları ile kuvvetlenmektedir (Çorapçı, Aksan, Yalçın ve Yağmurlu, 2010).

Çocuğun her alanda olan gelişimi birbiri ile ilişki içerisinde. Gelişim, zihinsel, bedensel, dilsel ve sosyal-duygusal açıdan sürekli ilerleme gösteren bir bütündür. Okul öncesi dönemde ise, gelişim birçok etkenden etkilenmektedir. Bu etkenler genel olarak çocuğun doğuştan getirmiş olduğu özellikler ile çevresel faktörlerdir. Çevresel faktörlerin ilk basamağını aile oluşturmaktadır. Kişinin, toplum ile olan uyumunu sağlayan ilk sosyal çevre aile olduğu için aile, toplumların temelini oluşturan en önemli kurumdur.

Evlilik hayatında, eş ve çocuklarla kurulan ilişkide bireyler, ego durumlarını, kişilik yapısını temsil eden tutarlı davranış kalıpları olarak gösterir (Whittlesey, 1967). Eşler arasındaki ilişki ve davranışlar, çocuklarına karşı tutumları ile yakından ilişkilidir, Sağlıklı bir ilişki ve tutarlı davranışlar, çocukları ile aralarındaki ilişkinin de sağlıklı olmasını sağlar (Yavuzer, 2005). Eşlerin evlilikten beklentilerinin farkında olması ve bu beklentileri karşılayabilmesi veya karşılayabilmek için azami çaba göstermesi, ilişkinin dinamizmini olumlu etkilemekte, evlilik doyum düzeyini yükseltmektedir. Beklentilerin farkında olunmaması veya beklentilerin karşılanması için herhangi bir çaba sarf edilmemesi evlilik doyum düzeyini düşürmekte, eşler arasında sorun yaşanmasına ve çocukların sosyal- duygusal gelişimini olumsuz etkilemektedir (Humphreys, 2003). Çocuğun dünyaya geldiğinde ve ilk etkileşimde bulunduğu kişilerin ana ve babası olduğu düşünülürse, bu etkileşimin çocuğun tüm yaşamı boyunca devam ettiğini ve okul hayatını da etkilediğini düşünmek gerekir. Bu çalışmada yukarıda sayılan nedenlerden dolayı okulöncesi çocukların sosyal-duygusal uyumu, anne

babaların evlilik doyumu ve ego durum ilişkileri araştırılmıştır.

Okul Öncesi Dönem Çocuğun Sosyal ve Duygusal Gelişimi

Okul öncesi dönem bireysel gelişiminin çevresel etkilere en duyarlı, hızlı ve nitelikli olduğu bir dönemdir. Okul öncesi dönemde çocuğa yapılan yatırımlar ileriki yıllarda oldukça önemli bir yere sahip olacaktır. Çocuğun bütünsel gelişimi göz önünde bulundurulduğunda; fiziksel, zihinsel, dil, öz bakım, sosyal ve duygusal gelişimleri bütünsel gelişimi oluşturmaktadır. Aile içerisinde başlayan bütünsel gelişim üzerinde ebeveyn tutumları, kararları, uygulamaları kadar çocuk için hazırlanan ortam da oldukça etkin rol oynamaktadır. Sosyal yönden etkileşim ortamının hazırlanmaması, çocuğun kendini ifade etme becerisinin, toplumsal aidiyet duygusunun, iletişim kurabilme gibi yeteneklerinin sönük kalmasına yol açacaktır.

Sosyal gelişim; bireyin sosyal uyaranlara, toplumsal yaşantıya, kültürel yapıya ve kurallara karşı duyarlı olabilmesi, ait olduğu grupla veya yaşadığı kültürdeki diğer kişilerle uyum içinde olabilmesi ve grup üyeleri ile ortak hareket edebilmesidir. Yavuzer (2005) de sosyalleşmeyi kişinin içinde yaşadığı toplumsal kurallara, kültürel yapıya uygun davranmayı, toplumsal değerler çerçevesinde uyum içinde davranmayı kabul etmesi olarak tanımlamaktadır. Önder (2005) ise, kişinin içinde yaşadığı topluma ait olma becerilerini kazanabilme süreci olarak tanımlamaktadır. Gelişimsel değişimleri kapsayan bu süreç, toplumun diğer üyeleri ile etkileşimin bir sonucudur. Başal (2004) ise sosyalleşmeyi, bireyin kişiliğinin ait olduğu toplumun kurallarına ve normlarına uygun bir hale gelerek toplum içerisinde rol üstlenebilme ve kabul edilme durumu olarak tanımlamaktadır. Başka bir görüş ise; sosyal gelişmeyi, toplumsal değerlerin kalıplaşması değil, toplum üyelerinin toplumsal değerlere uygun hareket etmeyi öğrenmesi olarak tanımlamaktadır (Yavuzer, 2005).

Sosyal gelişimi incelerken karşılaşılan başka bir kavram ise sosyal yeterlidir. Sosyal yeterlilik; kişinin sosyal yaşamda üstlendiği role uygunluğunun, kişisel performansının uygun olup olmadığının bir takım toplumsal ölçeklerle gruba aidiyetinin değerlendirilmesinin sonucudur (Bacanlı, 1999). Sosyal yeterliliğin düzeyi çocuğun sosyal becerilerinin gelişimi ile paraleldir. Sosyal becerileri yüksek olan çocuk akranları içerisinde kabul edilen, rol üstlenen veya rol verilen, aidiyeti kabul edilen çocuk olarak göze çarpmaktadır. Dolayısıyla sosyal becerilerin gelişimi grup içinde belirlenen statüyü ve rolü etkilemektedir.

Eğitim anne karnında başlar. Çocuğun ailesiyle birlikte geçirdiği deneyimlerin ardından çocuk okul öncesi eğitim kurumlarıyla tanışır. Okul öncesi dönemdeki çocuk, ailesinden başka bir toplumla ilk kez karşılaşır. Sosyal becerilerin ön plana çıktığı bu karşılaşma, sonraki yaşamda bir gruba ait olma, rol üstlenme, statü belirleme konularında önem taşır. Çocuk yeni katıldığı bu çevrede, daha önce aile içinde gerek duymadığı ancak akranlarıyla ve

öğretmenleriyle ilişki kurabilmek, gruba uyum sağlayabilmek için ihtiyaç duyacağı bazı yeni sosyal becerilere gereksinim duymaktadır. Sosyal beceriler, çocuğun sosyal yeterliği ile ilişkilendirilerek değerlendirilen bir konudur (Önder, 2005).

Çocuk, yaşamın gerekliliğinden dolayı doğduğu andan itibaren, bir gruba üye olarak yaşamını devam ettirmektedir. Bu nedenle çocuğun gelişiminde en önemli etkenlerden birisinin de toplumsallaşma olduğu düşünülmektedir. Toplumsallaşma, çocukların grup içerisinde rol üstlendikleri, karar verdikleri ve uyguladıkları, diğer grup üyelerinin değerler ve davranışlarını kazandıkları süreç olarak tanımlanırken, sosyal gelişim; çocukların aile ve aile dışındaki toplumsal çevresi ile iletişim kurabilme, rol üstlenme, kabul edilme gibi becerilerini kapsayan bir süreç olarak değerlendirilmektedir (Ömeroğlu ve Ulutaş, 2007; Zembat ve Unutkan, 2001).

Akranlarıyla ilişki kurma isteği, beş yaş çocuğu için sosyalleşmenin en önemli belirtisi olarak gözlenmektedir. Akranlarla birliktelik de bu dönem için en önemli özelliklerden biridir. Bu dönemde grup oyunları daha çok ön plana çıkmaktadır. Çocuklar tarafından hem cinsleriyle olmak daha çok tercih edilmektedir. Çocuk, toplumun isteklerine uygun davranmaya ve izin istemeye başlamaktadır (Ryder ve Decker, 2013).

Duygular, bir kısmı genetik kodlarla gelen, bir kısmı da gelişimsel süreçte edinilen duygulardır. Çocuklar gelişimsel süreçlerinde pek çok duygu edinir ve öğrenirler.

Gelişim süreci içinde duygusal gelişimi etkileyen birçok boyut vardır. Bunların en önemlisi zihinsel gelişimdir. Çocuğun hayal kurma yeteneği, farkındalık düzeyi, çözüm üretme becerisi gibi zihinsel işlevlerin gelişimi duygusal tepkiler üzerinde belirleyicidir. Öğrenme, duygusal gelişimi büyük oranda etkileyerek olgunlaşma üzerinde belirleyici olmaktadır. Toplumsal yaşantı içerisindeki deneyimler, rol model alma, öznelleşme, güdülenme gibi öğrenme şekilleri duygusal gelişim üzerinde oldukça etkin bir rol üstlenir (Yavuzer, Demir ve Koç, 2006). Olgunlaşma, zihinsel gelişimin tamamlanma süreci iken öğrenme bazı teknikler ile gerçekleşen ve tamamlanan bir süreçtir. Duygusal gelişim ise, öğrenme ve olgunlaşma süreçlerinin tamamlanması ile nihayet bulur.

Sıfır-altı yaş çocuklar, sürekli çevresine duyarlı, ilişkili, ilgilidir. Bu dönemde keşfetme, yeni çevrelere açık, bağımlı yaşamdan uzaklaşmaya başladığı, öz yeterliliğini arttırdığı, sorumluluklar almaya meraklı olduğu bir dönemdir (Oktay, 2000). Beş yaşındaki çocuk, yeteneklerini keşfetmeye ve bu becerilerini kullanmaya oldukça isteklidir. Sıfır-altı yaşındaki çocuklar akranlarıyla veya yetişkinlerle sözel iletişimi kolaylıkla kurar. Bu yaş grubu çocuk, toplumsal çevresine uyum gösterir ve kültürel değerlerin farkında olur. Dolayısıyla Sıfır-altı yaş çocuk büyük bir oranda toplumsal uyumu sağlamıştır (Yavuzer, 1993). Sıfır-altı yaş çocuklar duygusal açıdan dengeli görünseler de bazen korkular yaşayabilir ve bu korkularını

ifade etmekte zorlanabilirler (Oktay, 1999). Bu yaş grubu çocuklarda, dönemin sonlarına doğru zihinsel gelişimin eseri olarak düşünerek hareket etme davranışları görülür. Çocuk toplumsal yaşantısında duruma göre farkındalık göstererek ciddi davranışlar gösterebilir (Can Yaşar, 2011).

Bireyin doğumu ile başlayıp okul öncesi dönemin sonuna kadar süren zaman dilimi çocuğun okul dönemine ve sonraki yaşantısına hazırlandığı en önemli dönemdir. Okul öncesi dönemdeki gelişmelere ek olarak okul dönemindeki sosyal çevrenin de etkisiyle gelişen birey topluma ait olma yolunda hızla ilerlemektedir. Çocuğun zihinsel, fizyolojik, ruhsal ve duygusal olarak gelişiminin en kritik dönemlerinden biridir. Sonraki hayata hazırlanma süreci olmasından dolayı okul öncesi ve okul dönemi oldukça önemlidir. Okul öncesi dönemin son yılına kadar rahat, uyumlu ve sakin olan çocuk, son yılında farklılaşmaya, uyum sorunu yaşayan çocuk olmaya başlar (Oktay, 1999). Bencil ve kavgacı olabilse de cinsiyetler arası farklılıklar da gözlemlenmektedir. Cinsiyetlerdeki farklılıkların ortak olduğu yanı sıra tutumlar, davranışlar ve kararlardır. Kızlar da erkekler de keşfe, yeniliklere ve hayallere yönelmekte olsalar da ilgi alanları farklıdır (Navaro, 1990). Sosyal çevresini sürekli genişleten ancak aile ilişkilerini zayıflatan çocuk, bireysel oyunlardan grup oyunlarına yönelmektedir (Yavuzer, 1993). Oyunlar çocuğa toplumsallaşma, kişisel hak ve özgürlüklere saygı duyma, koruma, yardımlaşma, paylaşma, rol üstlenme, galibiyet ve mağlubiyet duygularını öğretir.

Duygu, bireyin tüm etkenlerin kendisinde oluşturduğu duyular olarak tanımlanabilir. Duygular davranışı etkileyen duyular olarak kabul edilmektedir. Çocuk, yaşamı boyunca birçok duygu edinip öğrenmekte ve yaptıklarını duyguları sayesinde gerçekleştirmektedir. İçsel veya dışsal etkilere karşılık birçok duygu oluşumu gerçekleşir. Bu etkiler kişide üzüntü, sevinç, şaşkınlık, kızgınlık gibi duygu sonuçlarına neden olur. Etkilerin çeşitliliği ve kişideki yansımaları farklı duygulara neden olur. Farklı duygular kişilerin davranışlarını etkiler. Duygular, olumlu (hoşa giden) ve olumsuz (rahatsız edici) duygular olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Olumlu duygular, sevgi ve şefkat; olumsuz duygular, korku ve kaygı, kıskançlık, öfke olarak sıralanabilmektedir. Duygular insanlar tarafından çeşitli tepkiler ile (gülme ve gülümseme, ağlama, bağırma vb) ifade edilmektedir. Çocukların tepkileri ne olursa olsun, çocuğun çevresindeki insanlar çocuğun duygusal gelişimlerini desteklemektedir (Başal, 2004; Kandır, 2004; Yalçın, 2010).

Beş yaş çocuğu akranlarıyla ve/veya yetişkinlerle anlaşırken, bazen saldırganlık eğilimine de girebilmektedir. Bu nedenle bazen olumsuz davranışlar sergileyebilmektedir. Bu dönem çocuğu, kendisine hayali arkadaş yaratabilmekte ve onunla konuşabilmektedir. Yine bu dönemde “-miş gibi” davranışlar ön plana çıkabilmektedir. Korku bu dönemde de devam etmektedir. Çabuk karar verebilme yetileri gelişmiştir. Güven duygusu ve soğukkanlılık bu yaş

dönemi çocuğunda ön plandadır ve duygularını rahatlıkla kontrol edebilmektedir. Empati bu dönemde daha da ön plana çıkmaktadır (Navaro, 1990; Oktay, 2000; San Bayhan ve Artan, 2009; Yavuzer, 2005).

Evlilik Doyumu

Evlilik doyumu kavramı, tanımsal olarak farklı yaklaşımlarla değerlendirilmiş, ölçülmüş, farklı sonuçlar elde edilmiş ve bu farklılıklar nedeniyle de birçok araştırmacı tarafından eleştirilmiştir (Sabatelli, 1984). Spanier ve Cole (1976) yaptıkları çalışmalarında evlilik doyumu kavramına ait 12 farklı tanım tespit etmişlerdir (Sabatelli, 1984). Aynı anlamda kullanılmamalarına rağmen, evlilik istikrarı, evlilik uyumu, evlilik doyumu ve evlilik kalitesi kavramları eş anlamlı olarak kullanılmaktadır. Araştırmacıların eleştirdiği bir konu da budur. Evlilik doyumunun ölçülmesinde en yaygın olarak kullanılan ölçme araçları; Locke-Wallace (1959) Kısa Evlilik Ölçeği ve Spanier (1976) İkili Uyum Ölçeğidir. Bu ölçeklerin kuramsal temelinin ve istatistiksel yeterliliğinin olmadığı gerekçesi ile eleştirenlerin sayısı da oldukça fazladır (Sabatelli, 1984).

Evlilik doyumu ile evlilik uyumu kavramları genellikle birbirlerinin yerine kullanılır. Evlilik uyumu, etkileşim içindeki kişilerin, evlilikle ve aileyle ilgili konularda ortak düşünme yetisine sahip olan ve ortak sorun çözme becerileri gelişmiş çiftlerin evliliklerindeki ahenk, buna bağlı oluşan evliliklerinden duydukları mutluluk ve memnuniyet olarak tanımlanır. Evlilik doyumu ise kişinin ilişkisine ait öznel değerlendirmesi olarak tanımlanır. Tezer'e (1986) göre evlilik doyumu; kişinin gereksinimlerini evliliklerinde karşılama derecesine ait algısıdır. Evlilikteki memnuniyet ve mutluluk noktasında evlilik doyumu ile karıştırılır. Evlilik uyumu ile evlilik doyumu arasındaki yüksek korelasyon birbirlerinin yerine kullanılmalarına neden olmaktadır. Doyumlu çiftlerin aynı zamanda uyumlu oldukları gerekçesiyle bu kavramların farklı olmadıkları kabul edilmektedir (Yılmaz, 2001).

Ego Durumları

Ego durumları kavramı alanyazında Berne (1964) tarafından TA Kuramı çerçevesinde ele alınmıştır. Berne (1964) in bireylerde sözcük, jest ve ses gibi uyarıcılarla davranış değişikliklerinin ortaya çıkması durumunu görmesi ve gözlemlemesi bu kavramı geliştirmesini sağlamıştır. Bu değişiklikler kişilerin yüz ifadelerini, kelime kullanımlarını, cümle yapılarını, fiziki hareketlerini, ifade ediş biçimlerini, duruşlarını ve görünümelerini kapsamaktadır. TA Kuramında kişinin içinde birden fazla kişi varmış gibi olduğu, farklı durumlarda, duruma en uygun olan kişinin etkisi altına girdiği, bu kişinin bireyin kişiliğinin

tamamını kontrolü altına aldığı düşüncesi savunulmaktadır. Ayrıca, bireylerin içindeki bu değişik kişilerin öteki kişilerle farklı iletişim kurduğunu ve bu iletişimlerin çözümlenebileceği görüşü hâkimdir (James ve Jongeward, 1993). TA kuramının ilgilendiği temel alan, kişiliğin alt yapısını oluşturduğu düşünülen ego durumlarının incelenmesidir. Ego durumları TA'yı diğer kuramlardan farklılaştıran bir kavramdır. Benzer kavramları başka kuramlarında kullanmasına rağmen insan davranışlarının ego durumlarıyla açıklanmasını ilk kez TA ileri sürmüştür (Corey, 2011).

Ego durumları kişinin önceden yaşadığı olayların, deneyimlerinin ve kazanımlarının eseridir. Ego durumlarındaki kişiler, yer, zaman, kararlar, duygular ve davranışlar gerçektir (Harris, 2004). Ego durumları bir nesneye değil, bir yaşantıya verilen ismi ifade etmektedir. Bunlar kişiliğin dışında ayrı bir yerde bulunmadıkları gibi; id, ego ve süpereo kavramları ile de eşanlamlı değildir. Psikanalizdeki id, ego ve süpereo kavramları hipotetik yapılar olup somut olarak gözlemlenememektedir. Ancak ego durumları, gözlenebilir davranışları gösteren fenomenolojik gerçeklerdir. Ego durumları ve bu kavramlar arasındaki diğer bir farklılık da; psikanalizdeki yapısal öğeler birer genellemeden ibarettir. Oysa ego durumları gerçek bir kişideki bireysel kimlikleri ifade etmektedir (Stewart ve Joines, 1987). Berne (2001) Ego durumlarını, fenomenolojik olarak, uyumlu duygular sistemi ve uyumlu bir dizi davranış biçimleri şeklinde tanımlamaktadır. Yani daha açık biçimiyle ilgili davranış biçimleriyle eşlenmiş duygular sistemi şeklinde tanımlanabilir.

Ego durumları ile ilgili tanımlardan birisi de; “Tutarlı bir davranış örüntüsü ile ilişkili olarak doğrudan tutarlı duygu, düşünce ve yaşantılar örüntüsü” olduğu şeklindedir. Ego durumları TA kuramının kişilik kuramı kısmını teşkil etmektedir. TA insan davranışları ego durumları bakımından açıklanmaktadır. İnsanlar ego durumlarına uygun biçimde hissedebilir, dokunabilir, konuşabilir, dinleyebilir, bakabilir ve davranabilir. Her ego durumunun kendine özgü bir çalışma düzeni vardır. Ego durumları davranış, düşünce ve duygularla ilgilidirler. Bu belli bir zamanda kişiliği göstermenin de bir yoludur (Stewart ve Joines, 1987).

Ego durumları insanın kişiliğinde ebeveyn, yetişkin ve çocuk olmak üzere üç farklı biçimde yer almaktadır. Her insan bu üç çeşit ego durumunu da yaşamında sergilemektedir. Ancak bu üç ego durumunu aynı anda kullanmaz. İçinde bulunduğu duruma göre içlerinden birisi baskın duruma geçmektedir (Dökmen, 2017).

Okulöncesi çocukların sosyal-duygusal uyumu, anne babaların evlilik doyumu ve ego durum ilişkilerinin ele alınması hem okulöncesi çocuklarının gelişimlerinin ortaya çıkarılması hem ailelerin evlilik doyumları ve ego durumlarının bilinmesi açısından önem arz etmektedir. Bu nedenle bu çalışmada araştırmanın problem cümlesi; “okul öncesi eğitimi alan çocukların sosyal-duygusal uyumu, anne babalarının evlilik doyumu ve ego durumları arasındaki ilişki ne

düzydedir?" şeklinde belirlenmiştir.

Araştırmmanın alt problemleri şöyle oluşturulmuştur;

1. Okul öncesi eğitim alan çocukların sosyal-duygusal uyum düzeyi nasıldır?
2. Okul öncesi eğitim alan çocukların anne-babalarının evlilik doyum düzeyi nasıldır?
3. Okul öncesi eğitim alan çocukların anne-babalarının ego durumlarını kullanma düzeyi nasıldır?
4. Çocukların sosyal-duygusal uyum düzeyi ile anne-babalarının evlilik doyum düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
5. Çocukların sosyal-duygusal uyum düzeyi ile anne-babalarının ego durumlarını kullanma düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
6. Anne-babaların evlilik doyum düzeyleri ile ego durumlarını kullanma düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
7. Çocukların sosyal-duygusal uyum düzeyinde anne-babaların evlilik doyum düzeyi rol oynamakta mıdır?
8. Çocukların sosyal-duygusal uyum düzeyinde anne-babaların ego durumlarını kullanma düzeyi rol oynamakta mıdır?
9. Çocukların sosyal-duygusal uyum düzeyinde anne-babaların evlilik doyum düzeyi ve ego durumlarını kullanma düzeyi birlikte rol oynamakta mıdır?
10. Anne-babaların evlilik doyum düzeyinde ego durumlarını kullanma düzeyi rol oynamakta mıdır?

Yöntem

Bu araştırma tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. İlişkilerin inceleneceği bu çalışmada genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

Örneklem/Çalışma Grubu

Araştırmmanın evrenini, 2015-2016 eğitim öğretim yılında Denizli il merkezinde ilkokula bağlı anasınıflarına ve bağımsız anaokullarına devam eden, farklı sosyo-ekonomik koşullara ve demografik özelliklere sahip beş-altı yaş çocukları ve onların ebeveynleri (anne ve babaları) oluşturmaktadır. Araştırmmanın örneklemine, evreni temsil edecek, basit rastlantısal yolla seçilmiş 208 çocuk ve ebeveynleri (208 anne ve 208 baba) oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri Kişisel Bilgi Formu, Sosyal Yetkinlik Davranış Değerlendirme Ölçeği, Evlilik Yaşamı Ölçeği, Ego Durumları Ölçeği ile toplanmıştır. Kişisel Bilgi Formu, çocuk ve ailesi ile

ilgili demografik bilgiler almaya yönelik olarak sunulmaktadır.

Sosyal Yetkinlik Davranış Değerlendirme Ölçeği

LaFreniere ve Dumas (1996) 'ın geliştirdiği ölçek Çorapçı vd. (2010) tarafından Türkçeye çevrilmiş ve Türkiye örneklemini üzerindeki geçerlik-güvenirlilik çalışmaları yapılmıştır. Bu alt ölçekler sosyal yetkinlik alt ölçeği, kızgınlık-saldırganlık alt ölçeği, anksiyete- içe dönüklük alt ölçeğidir. Bu ölçeklerin her biri 10 sorudan oluşmaktadır. Sosyal yetkinlik alt ölçeği, çocuğun sorun çözebilme becerisini ve akranları ile olan zamanlarda grup içi işbirliği yapabilme özelliklerini ölçer. Kızgınlık ve saldırganlık alt ölçeği, kendisinden büyüklere karşı gelmek, akranlarıyla uyumsuz ilişki kurma, saldırganlık gibi dışa dönük olumsuz davranışları belirlemeye yarar. Anksiyete-içe dönüklük alt ölçeği, çocuğun üzgün, çökkün duygularını ve gruba dâhil olamama, grup içinde çekingen davranma gibi içsel davranışları belirler. Çocukların duygusal ve davranış sorun belirtileri ile sosyal becerileri altı basamaklı likert ölçeği ile (1= hiçbir zaman, 2 veya 3= bazen, 4 ve ya 5= sık sık, 6= her zaman) değerlendirilir.

Evlilik Yaşamı Ölçeği

Tezer (1996) tarafından eşlerin evlilik ilişkisinden sağladıkları genel doyum düzeyini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek toplamda 10 sorudan oluşur, beşli dereceleme türündedir. Maddeler 1 (Kesinlikle katılmıyorum ile 5 (Kesinlikle Katılıyorum) arasında puanlanır. Madde 2, 4 ve 5 ters yönde puanlanır. Bu ölçekten alınabilecek en yüksek puan 50, en düşük puan ise 10'dur.

Ego Durumları Ölçeği

Ego durumları ölçeğini Varan (2007) tarafından 120 soru olarak oluşturulmuş, Şengül (2008) tarafından 30 soru ile kısaltılmıştır. Ego durumlarını ölçmek için kısaltılan ölçeğin güvenirlik ve geçerlilik çalışması ile Buluş (2016) tarafından yenilenen form kullanılmıştır. Ölçekte yer alan sorular beşli likert yöntemi ile hazırlanmış seçeneklerle cevap verilmiştir. Her bir cevap için hiç doğru değil (0), çoğunlukla doğru değil (1), kısmen doğru değil (2), biraz doğru değil (3) ve tamamen doğru (4) şeklinde değerlendirilmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde, nicel verilerin çözümlenmesinde kullanılan SPSS Paket Programı kullanılmıştır. Verilerin analizinde betimleyici analizlere ek olarak korelasyon ve regresyon tekniklerinden yararlanılmış ve anlamlılık düzeyi. 0,5 olarak kabul edilmiştir.

Bulgular

Betimsleyici Analizler

Çocukların sosyal duygusal uyumu, ebeveynlerin evlilik doyumu ve ego durumları kullanma düzeyini belirlemek amacıyla temel betimsleyici analizler yapılmış ve aşağıda açıklanmıştır.

Sosyal Duygusal Uyum, Ebeveynlerin Evlilik Doyumu ve Ego Durumlarını Kullanma Düzeyi

Tablo 1. Sosyal Duygusal Uyum, Anne Evlilik Doyumu ve Annelerin Ego Durumlarını Kullanma Düzeyine İlişkin Betimsleyici Değerler (n=208)

	Boyutlar	Ortalama	SD	En Düşük Puan	En Yüksek Puan
Sosyal Duygusal Uyum	Sosyal Yetkinlik	42.3173	8.83970	20.00	60.00
	Kızgınlık-Saldırganlık	23.7933	7.80007	10.00	56.00
	Anksiyete-İçe Dönüklük	23.7692	7.66160	10.00	59.00
Ego Durumları	Evlilik Doyumu	40.1154	6.48641	20.00	50.00
	Eleştirel Ebeveyn	13.4279	3.96416	3.00	20.00
	Koruyucu Ebeveyn	17.2308	2.97406	5.00	20.00
	Yetişkin	17.2644	2.81512	4.00	25.00
	Doğal Çocuk	9.8269	5.16761	.00	20.00
	Altın Çocuk	13.0000	4.83745	2.00	20.00
	Asi Çocuk	8.0865	4.46697	.00	20.00

Tablo 1’de sosyal duygusal uyum, anne evlilik doyumu ve annelerin ego durumlarını kullanma düzeyine ilişkin betimsleyici değerlerin sonucunda, çocukların sosyal duygusal uyum; sosyal yetkinlik ortalama puanı ($X=42.3173$), kızgınlık-saldırganlık ortalama puanı ($X=23.7933$), anksiyete-içe dönüklük ortalama puanı ($X=23.7692$), anne evlilik doyumu ortalama puanı ($X=40.1154$), ego durumları; eleştirel ebeveyn ego durumu ortalama puanı ($X=13.4279$), koruyucu ebeveyn ego durumu ortalama puanı ($X=17.2308$), yetişkin ego durumu ortalama puanı ($X=17.2644$), doğal çocuk ego durumu ortalama puanı ($X=9.8269$), altın çocuk ego durumu ortalama puanı ($X=13.0000$), asi çocuk ego durumu ortalama puanı ($X=8.0865$) bulunmuştur. Buna göre annelerin; en yüksek sosyal duygusal uyum algısı sosyal yetkinlik boyutunda iken ($X=42.3173$), en düşük sosyal duygusal uyum düzeyi algısı kızgınlık saldırganlık alt boyutunda ($X=23.7933$), en yüksek ego durumlarını kullanma düzeyi yetişkin ego durumu alt boyutunda iken ($X=17.2644$), en düşük ego durumlarını kullanma düzeyi asi çocuk ego durumu alt boyutundadır ($X=8.0865$).

Tablo 2. Sosyal Duygusal Uyum, Baba Evlilik Doyumu ve Babaların Ego Durumlarını

Kullanma Düzeyine İlişkin Betimleyici Değerler (n=208)

	Boyutlar	Ortalama	SD	En Düşük Puan	En Yüksek Puan
Sosyal Duygusal Uyum	Sosyal Yetkinlik	42.4904	878.954	19.00	60.00
	Kızgınlık-Saldırganlık	23.7452	76.8319	10.00	60.00
	Anksiyete-İçe Dönüklük	23.9471	74.5175	10.00	57.00
Ego Durumları	Evlilik Doyumu	41.8317	63.9864	18.00	50.00
	Eleştirel Ebeveyn	13.2837	43.3292	1.00	20.00
	Koruyucu Ebeveyn	17.2067	35.0163	5.00	42.00
	Yetişkin	17.6250	41.1240	7.00	60.00
	Doğal Çocuk	10.0144	51.3064	.00	20.00
	Altın Çocuk	13.4519	48.0414	3.00	20.00
	Asi Çocuk	7.6442	48.9290	.00	20.00

Tablo 2’de Sosyal duygusal uyum, baba evlilik doyumu ve babaların ego durumlarını kullanma düzeyine ilişkin betimleyici değerlerin sonucunda, çocukların sosyal duygusal uyum; sosyal yetkinlik ortalama puanı ($X=42.4904$), kızgınlık-saldırganlık ortalama puanı ($X=23.7452$), anksiyete-içe dönüklük ortalama puanı ($X=23.9471$), baba evlilik doyumu ortalama puanı ($X=41.8317$), ego durumları; eleştirel ebeveyn ego durumu ortalama puanı ($X=13.2837$), koruyucu ebeveyn ego durumu ortalama puanı ($X=17.2067$), yetişkin ego durumu ortalama puanı ($X=17.6250$), doğal çocuk ego durumu ortalama puanı ($X=10.0144$), altın çocuk ego durumu ortalama puanı ($X=13.4519$), asi çocuk ego durumu ortalama puanı ($X=7.6442$) bulunmuştur. Buna göre babaların; en yüksek sosyal duygusal uyum algısı sosyal yetkinlik boyutunda iken ($X=42.4904$), en düşük sosyal duygusal uyum düzeyi algısı kızgınlık saldırganlık alt boyutunda ($X=23.7452$), en yüksek ego durumlarını kullanma düzeyi yetişkin ego durumu alt boyutunda iken ($X=17.6250$), en düşük ego durumlarını kullanma düzeyi asi çocuk ego durumu alt boyutundadır ($X=7.6442$).

Korelasyon Analizleri

Çocukların sosyal duygusal uyumu, ebeveynlerin evlilik doyumu ve ego durumlarını kullanım düzeyi arasındaki ilişkileri test etmek amacıyla Pearson Korelasyon katsayısı (r) analizi yapılmıştır. Elde edilen bulgular aşağıda tabloda verilmiştir.

Tablo 3. Sosyal Duygusal Uyum, Anne Evlilik Doyumu ve Annelerin Ego Durumlarını Kullanma Düzeyine İlişkin Korelasyon Katsayıları (n=208)

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.Sosyal yetkinlik	1	-.211**	-.335**	.218**	.107	.368**	.272**	-.005	.132	-.101
2.Kızgınlık-saldırganlık		1	.636**	-.240**	.218**	-.035	-.135	.215**	.051	.259**

3.Anksiyete-içe dönüklük	1	-.283**	.076	-.216**	-.223**	.181**	-.046	.293**
4.Evlilik doyumu		1	-.108	.143*	.295**	.100	-.062	-.017
5.Eleştirel ebeveyn			1	.194**	.152*	.017	.360**	.189**
6.Koruyucu ebeveyn				1	.538**	.067	.252**	-.085
7.Yetişkin					1	.123	.143*	.016
8.Doğal çocuk						1	-.022	.321**
9.Altın çocuk							1	.104
10.Asi çocuk								1

*p< .05, **p< .01, ***p< .001

Tablo 3 incelendiğinde, sosyal duygusal uyumun sosyal yetkinlik boyutunun; evlilik doyumu ($r = .218$; $p < .01$), koruyucu ebeveyn ($r = .368$; $p < .01$) ve yetişkin ($r = .272$; $p < .01$) ego durumu boyutları ile pozitif, kızgınlık-saldırganlık boyutunun; evlilik doyumu ($r = -.240$; $p < .01$) ile negatif, eleştirel ebeveyn ($r = .218$; $p < .01$), doğal çocuk ($r = .215$; $p < .01$) ve asi çocuk ($r = .259$; $p < .01$) ego durumu boyutları ile pozitif, anksiyete-içe dönüklük boyutunun; evlilik doyumu ($r = -.283$, $p < .01$), koruyucu ebeveyn ($r = -.216$; $p < .01$) ve yetişkin ($r = -.223$; $p < .01$) ego durumu boyutları ile negatif, doğal çocuk ($r = .181$; $p < .01$) ve asi çocuk ($r = .293$; $p < .01$) ego durumu boyutları ile pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişkili olduğu görülmektedir. Ayrıca, evlilik doyumunun; koruyucu ebeveyn ($r = .143$; $p < .05$) ve yetişkin ($r = .295$; $p < .01$) ego durumu boyutları ile pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişkili bulunmuştur.

Bu bulgulara göre, annenin evlilik doyum düzeyi yükseldikçe, çocuğun sosyal yetkinliği yükselmekte, kızgınlık ve saldırganlığı, anksiyete ve içe dönüklüğü azalmaktadır. Yine annenin evlilik doyum düzeyi yükseldikçe, koruyucu ebeveyn ve yetişkin ego durumu kullanımı yükselmektedir. Ayrıca annelerin koruyucu ebeveyn ve yetişkin ego durumlarını kullanma düzeyi yükseldikçe çocuğun sosyal yetkinlik düzeyinin yükseldiği, anksiyete ve içe dönüklük düzeyinin ise düştüğü; eleştirel ebeveyn, doğal çocuk ve asi çocuk ego durumlarını kullanma düzeyi yükseldikçe çocuğun kızgınlık ve saldırganlık düzeyinin yükseldiği; yine doğal çocuk ve asi çocuk ego durumlarını kullanma düzeyi yükseldikçe çocukların anksiyete ve içe dönüklük düzeyinin yükseldiği görülmüştür.

Tablo 4. Sosyal Duygusal Uyum, Baba Evlilik Doyumu ve Babaların Ego Durumlarını Kullanma Düzeyine İlişkin Korelasyon Katsayıları (n=208)

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.Sosyal yetkinlik	1	-.167*	-.200**	.176*	.032	.198**	.140*	-.094	.189**	-.216**
2.Kızgınlık-saldırganlık		1	.639**	-.330**	.154*	-.141*	-.128	.252**	.013	.448**

3.Anksiyete-içe dönüklük	1	-.319**	-.066	-.154*	-.151*	.232**	-.056	.355**
4.Evlilik doyumu		1	-.073	.173*	.134	-.173*	.031	-.177*
5.Eleştirel ebeveyn			1	.098	.145*	.123	.258**	.298**
6.Koruyucu ebeveyn				1	.260**	.082	.340**	-.091
7.Yetişkin					1	.066	.146*	.006
8.Doğal çocuk						1	.020	.367**
9.Altın çocuk							1	.257**
10.Asi çocuk								1

*p< .05, **p< .01, ***p< .001

Tablo 4 incelendiğinde, sosyal duygusal uyumun sosyal yetkinlik boyutunun; evlilik doyumu ($r = .176$; $p < .05$), koruyucu ebeveyn ($r = .198$; $p < .01$), yetişkin ($r = .140$; $p < .05$) ve altın çocuk ($r = .189$; $p < .01$) ego durumu boyutları ile pozitif, asi çocuk ($r = -.216$; $p < .01$) ego durumu boyutu ile negatif, kızgınlık-saldırganlık boyutunun; evlilik doyumu ($r = -.330$; $p < .01$), koruyucu ebeveyn ($r = -.141$; $p < .05$) ego durumu ile negatif, eleştirel ebeveyn ($r = .154$; $p < .05$), doğal çocuk ($r = .252$; $p < .01$) ve asi çocuk ($r = .448$; $p < .01$) ego durumları boyutları ile pozitif, anksiyete-içe dönüklük boyutunun; evlilik doyumu ($r = -.319$, $p < .01$), koruyucu ebeveyn ($r = -.154$; $p < .05$) ve yetişkin ($r = -.151$; $p < .05$) ego durumları boyutları ile negatif, doğal çocuk ($r = .232$; $p < .01$) ve asi çocuk ($r = .355$; $p < .01$) ego durumları boyutları ile pozitif yönde anlamlı düzeyde ilişkili olduğu görülmektedir. Ayrıca, evlilik doyumunun; koruyucu ebeveyn ($r = .173$; $p < .05$) ego durumu boyutu ile pozitif, doğal çocuk ($r = -.173$; $p < .05$) ve asi çocuk ($r = -.177$; $p < .05$) ego durumları boyutları ile negatif yönde anlamlı düzeyde ilişkili bulunmuştur.

Bu bulgulara göre, babanın evlilik doyum düzeyi yükseldikçe, çocuğun sosyal yetkinliği yükselmekte, kızgınlık ve saldırganlığı, anksiyete ve içe dönüklüğü azalmaktadır. Yine babanın evlilik doyum düzeyi yükseldikçe, doğal çocuk ve asi çocuk ego durumu azalmakta, koruyucu ebeveyn ego durumu yükselmektedir. Ayrıca babaların eleştirel ebeveyn ego durumunu kullanma düzeyi yükseldikçe çocuğun kızgınlık-saldırganlık düzeyini kullanma boyutunun yükseldiği, koruyucu ebeveyn ego durumunu kullanma düzeyi yükseldikçe çocuğun sosyal yetkinlik düzeyini kullanma boyutunun yükseldiği; kızgınlık-saldırganlık ile anksiyete-içe dönüklük düzeyini kullanma boyutunun düştüğü, yetişkin ego durumunu kullanma düzeyi yükseldikçe çocuğun sosyal yetkinlik düzeyini kullanma boyutunun yükseldiği; anksiyete-içe dönüklük düzeyini kullanma boyutunun düştüğü, doğal çocuk ego durumunu kullanma düzeyi yükseldikçe çocukların kızgınlık-saldırganlık ile anksiyete-içe dönüklük düzeyini kullanma boyutunun yükseldiği, altın çocuk ego durumunu kullanma düzeyi yükseldikçe çocukların sosyal yetkinlik düzeyini kullanma boyutunun yükseldiği, asi çocuk ego durumunu kullanma düzeyi yükseldikçe çocukların sosyal yetkinlik düzeyini kullanma boyutunun

düştüğü; kızgınlık-saldırganlık ile anksiyete-içe dönüklük düzeyini kullanma boyutunun yükseldiği görülmüştür.

Regresyon Analizleri

Değişkenlerin birbirleri ile ilişkilerine yönelik tanımlayıcı ve çıkarımsal bulgulara ulaşmak için basit ve hiyerarşik regresyon (stepwise) analizleri yapılmıştır. Birden fazla istatistiksel analiz yönteminin kullanılması bazı temel varsayımların karşılanabilmesi sayesinde olmuştur. Literatürde regresyon analizinin normallik, doğrusallık, güvenilirlik ve sabit varyanslılık şeklinde dört temel varsayımının olduğundan bahsedilmiştir (Osborne ve Waters, 2002).

Tablo 5. Okulöncesi Çocuklarının Sosyal Yetkinlik Düzeyini Yordamada Anne Evlilik Doyum Düzeyinin Rolü (n=208)

	R	R ²	S. Beta Değeri	t	F	P
Yordayıcı Değişken	.218	.048			10.278	.000***
Evlilik Doyumu			.218	3.206		.002**

p< .01, *p< .001

Tablo 4.5'deki bulgulara göre evlilik doyum düzeyinin sosyal yetkinlik düzeyinin değişkenliğindeki rolü anlamlıdır (R² .5, F= 10.278, p< .001). Diğer bir ifadeyle anne evlilik doyumu çocukların sosyal yetkinlik toplam varyansının yaklaşık %5'ini açıklamaktadır. Bu bulgu regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t değeri (t= 3.206; p< .01) ile birlikte yorumlandığında, evlilik doyumu yükseldikçe sosyal yetkinlik düzeyi yükselmiştir.

Tablo 6. Okulöncesi Çocukların Kızgınlık-Saldırganlık Düzeyini Yordamada Anne Evlilik Doyum Düzeyinin Rolü (n=208)

	R	R ²	S. Beta Değeri	t	F	P
Yordayıcı Değişkenler	.240	.058			12.596	.000***
Evlilik Doyumu			-.240	-3.549		.000***

***p< .001

Tablo 6'daki bulgulara göre, evlilik doyum düzeyinin kızgınlık-saldırganlık düzeyinin değişkenliğindeki rolü anlamlıdır (R² .6, F= 12.596, p< .001). Diğer bir ifadeyle anne evlilik doyumu çocukların kızgınlık-saldırganlık toplam varyansının yaklaşık %6 'sını açıklamaktadır. Bu bulgu regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t değeri (t= -3.549; p< .001) ile birlikte yorumlandığında, evlilik doyumu yükseldikçe kızgınlık-saldırganlık düzeyi düşmüştür.

Tablo 7. Okulöncesi Çocuklarının Anksiyete-İçe Dönüklük Düzeyini Yordamada Anne

Evlilik Doyum Düzeyinin Rolü (n=208)

	R	R ²	S. Beta Değeri	t	F	P
Yordayıcı Değişkenler	.283	.080			17.897	.000***
Evlilik Doyumu			-.283	-4.231		.000***

***p< .001

Tablo 7'deki bulgulara göre evlilik doyum düzeyinin anksiyete-içe dönüklük düzeyinin değişkenliğindeki rolü anlamlıdır (R^2 .8, F = 17.897, p < .001). Diğer bir ifadeyle anne evlilik doyumu çocukların anksiyete-içe dönüklük toplam varyansının %8'ini açıklamaktadır. Bu bulgu regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t değeri (t = -4.231; p < .001) ile birlikte yorumlandığında, evlilik doyumu yükseldikçe anksiyete-içe dönüklük düzeyi düşmüştür.

Okulöncesi Çocuklarının Sosyal Duygusal Uyum Düzeyini Yordamada Baba Evlilik Doyum Düzeyinin Rolü

Beş-altı yaş çocuklarının sosyal duygusal uyum düzeylerini yordamada baba evlilik doyum düzeyinin rolünü belirlemek için bağımlı değişken olarak sosyal yetkinlik, kızgınlık saldırganlık, anksiyete içe dönüklük düzeyleri, bağımsız değişken olarak evlilik doyum düzeyi analize alınmış ve sonuçları aşağıda değerlendirilmiştir.

Tablo 8. Okulöncesi Çocuklarının Sosyal Yetkinlik Düzeyini Yordamada Baba Evlilik Doyum Düzeyinin Rolü (n=208)

	R	R ²	S. Beta Değeri	t	F	P
Yordayıcı Değişkenler	.176	.031			6.613	.000***
Evlilik Doyumu			.176	2.572		.011*

* p< .05 ,***p< .001

Tablo 8'deki bulgulara göre baba evlilik doyum düzeyinin, sosyal yetkinlik düzeyinin değişkenliğindeki rolü anlamlıdır (R^2 .3, F = 6.613, p < .001). Dolayısıyla baba evlilik doyumu çocukların sosyal yetkinlik toplam varyansının %3'ünü açıklamaktadır. Bu bulgu regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t değeri (t = 2.572; p < .05) ile birlikte yorumlandığında, evlilik doyumu yükseldikçe sosyal yetkinlik düzeyi yükselmiştir.

Tablo 9. Beş-Altı Yaş Çocuklarının Kızgınlık-Saldırganlık Düzeyini Yordamada Baba Evlilik Doyum Düzeyinin Rolü (n=208)

	R	R ²	S. Beta Değeri	t	F	P
Yordayıcı Değişkenler	.330	.109			25.186	.000***
Evlilik Doyumu			-.330	-5.019		.000***

***p< .001

Tablo 9 'daki bulgulara göre baba evlilik doyum düzeyinin kızgınlık-saldırganlık düzeyinin değişkenliğindeki rolü anlamlıdır ($R^2 .11$, $F= 25.186$, $p< .001$). Diğer bir ifadeyle baba evlilik doyumunu, çocukların kızgınlık- saldırganlık toplam varyansının yaklaşık %11'ini açıklamaktadır. Bu bulgu regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t. değeri ($t= -5.019$; $p< .001$) ile birlikte yorumlandığında, evlilik doyumunu yükseldikçe kızgınlık-saldırganlık düzeyi düşmüştür.

Tablo 10. Beş-Altı Yaş Çocuklarının Anksiyete-İçe Dönüklük Düzeyini Yordamada Baba Evlilik Doyum Düzeyinin Rolü (n=208)

	R	R^2	S. Beta Değeri	t	F	P
Yordayıcı Değişkenler	.319	.102			23.327	.000***
Evlilik Doyumu			-.319	-4.830		.000***

*** $p< .001$

Tablo 10'daki bulgulara göre baba evlilik doyum düzeyinin anksiyete-içe dönüklük düzeyinin değişkenliğindeki rolü anlamlıdır ($R^2 .10$, $F= 23.327$, $p< .001$) Diğer bir ifadeyle baba evlilik doyumunu çocukların anksiyete-içe dönüklük toplam varyansın % 10'unu açıklamaktadır. Bu bulgu regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t değeri ($t= -4.830$; $p< .001$) ile birlikte yorumlandığında, evlilik doyumunu yükseldikçe anksiyete-içe dönüklük düzeyi düşmüştür.

Okulöncesi Çocukların Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerini Yordamada Anne Ego Durumlarını Kullanma Düzeyinin Rolü

Beş-altı yaş çocuklarının sosyal duygusal uyum düzeylerini yordamada anne ego durumlarını kullanma düzeyinin rolünü belirlemek için bağımlı değişken olarak sosyal yetkinlik, kızgınlık saldırganlık, anksiyete içe dönüklük düzeyleri, bağımsız değişken olarak anne ego durumlarını kullanma düzeyi analize alınmış ve sonuçları aşağıda değerlendirilmiştir.

Tablo 11. Okulöncesi Çocuklarının Sosyal Yetkinlik Düzeyini Yordamada Anne Ego Durumlarını Kullanma Düzeyinin Rolü (n=208)

	R	R^2	S.Beta Değeri	t	F	P
Yordayıcı Değişkenler	.391	.153			6.035	.000***
Eleştirel Ebeveyn			.038	.528		.598
Koruyucu Ebeveyn			.284	3.553		.000***
Yetişkin			.11	1.417		.158
Doğal Çocuk			-.009	-.129		.897
Altın Çocuk			.04	.567		.571
Asi Çocuk			-.087	-1.226		.222

*p< .05 **p< .01, ***p< .001

Tablo 11'deki bulgulara göre anne ego durumlarını kullanma düzeyinin, çocukların sosyal yetkinlik düzeyi varyansına katkısı anlamlıdır (R^2 .15, F = 6.035; p < .001). Diğer bir ifade ile anne ego durumlarını kullanma düzeyi, çocukların sosyal yetkinlik düzeyi toplam varyansını %15 oranında açıklamaktadır. Buna göre sosyal yetkinliğin anlamlı yordayıcısı koruyucu ebeveyn ego durumudur (β = .284; p < .001). Bu bulgu regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t değeri ile birlikte yorumlandığında, koruyucu ebeveyn ego durumu (t = 3.553; p < .001) düzeyi yükseldikçe sosyal yetkinlik düzeyi yükselmiştir.

Tablo 12. Okulöncesi Çocuklarının Kızgınlık-Saldırganlık Düzeyini Yordamada Anne Ego Durumlarını Kullanma Düzeyinin Rolü (n=208)

	R	R^2	S.Beta Değeri	t	F	P
Yordayıcı Değişkenler	.394	.155			6.165	.000***
Eleştirel Ebeveyn			.213	2.997		.003**
Koruyucu Ebeveyn			.046	.58		.562
Yetişkin			-.214	-2.764		.006**
Doğal Çocuk			.179	2.585		.010*
Altın Çocuk			-.021	-.295		.769
Asi Çocuk			.171	2.405		.017*

* p< .05, ** p< .01 , ***p< .001

Tablo 12'deki bulgulara göre anne ego durumlarını kullanma düzeyinin, çocukların kızgınlık-saldırganlık düzeyi varyansına katkısı anlamlıdır (R^2 .16, F = 6.165; p < .001). Diğer bir ifade ile anne ego durumlarını kullanma düzeyi, çocukların kızgınlık-saldırganlık düzeyi toplam varyansını %16 oranında açıklamaktadır. Buna göre kızgınlık-saldırganlığın anlamlı yordayıcısı eleştirel ebeveyn (β = .213; p < .01), yetişkin (β = -.214; p < .01), doğal çocuk (β = .179; p < .05) ve asi çocuk (β = .171; p < .05) ego durumlarıdır. Buna göre, regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t değeri ile birlikte yorumlandığında, eleştirel ebeveyn (t = 2.997; p < .01), doğal çocuk (t = 2.585; p < .05) ve asi çocuk (t = 2.405; p < .05) ego durumu düzeyi yükseldikçe kızgınlık-saldırganlık düzeyinin de yükseldiği, yetişkin (t = -2.764; p < .05) ego durumu düzeyi yükseldikçe kızgınlık-saldırganlık düzeyi düşmüştür.

Tablo 13. Okulöncesi Çocuklarının Anksiyete-İç Dönüklük Düzeylerini Yordamada Anne Ego Durumlarını Kullanma Düzeyinin Rolü (n=208)

	R	R^2	S.Beta Değeri	t	F	P
Yordayıcı Değişkenler	.410	.168			6.77	.000 ***

Eleştirel Ebeveyn	.098	1.38	.169
Koruyucu Ebeveyn	-.109	-1.378	.170
Yetişkin	-.193	-2.51	.013*
Doğal Çocuk	.135	1.967	.051
Altın Çocuk	-.047	-.668	.505
Asi Çocuk	.23	3.264	.001***

* p< .05, ** p< .01 ,***p< .001

Tablo 13'deki bulgulara göre anne ego durumlarını kullanma düzeyinin, çocukların anksiyete-içe dönüklük düzeyi varyansına katkısı anlamlıdır (R^2 .17, $F= 6.77$; $p< .001$). Diğer bir ifade ile anne ego durumlarını kullanma düzeyi çocukların anksiyete-içe dönüklük düzeyi toplam varyansını yaklaşık %17 oranında açıklamaktadır. Buna göre anksiyete-içe dönüklüğün anlamlı yordayıcısı yetişkin ($\beta= -.193$; $p< .05$) ve asi çocuk ($\beta= .23$; $p< .001$) ego durumlarıdır. Bu bulgu regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t değeri birlikte yorumlandığında, yetişkin ($t=-2.51$; $p< .05$) ego durumu düzeyi yükseldikçe anksiyete ve içe dönüklük düzeyinin düştüğü, asi çocuk ($t=3.264$; $p< .001$) ego durumu düzeyi yükseldikçe anksiyete ve içe dönüklük düzeyi yükselmiştir.

Okulöncesi Çocukların Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerini Yordamada Baba Ego Durumlarını Kullanma Düzeyinin Rolü

Okul öncesi çocuklarının sosyal duygusal uyum düzeylerini yordamada baba ego durumlarını kullanma düzeyinin rolünü belirlemek için bağımlı değişken olarak sosyal yetkinlik, kızgınlık saldırganlık, anksiyete içe dönüklük düzeyleri, bağımsız değişken olarak baba ego durumlarını kullanma düzeyi analize alınmış ve sonuçları aşağıda değerlendirilmiştir.

Tablo 14. Okulöncesi Çocuklarının Sosyal Yetkinlik Düzeylerini Yordamada Baba Ego Durumlarını Kullanma Düzeyi Rolü (n=208)

	R	R^2	S.Beta Değeri	t	F	P
Yordayıcı Değişkenler	.358	.128			4.932	.000***
Eleştirel Ebeveyn			.041	.572		0,568
Koruyucu Ebeveyn			.076	1.028		0,305
Yetişkin			.087	1.26		0,209
Doğal Çocuk			-.016	-.226		0,821
Altın Çocuk			.21	2.784		0,006**
Asi Çocuk			-.27	-3.468		0,001***

* p< .05, **p< .01, ***p< .001

Tablo 14'deki bulgulara göre baba ego durumlarını kullanma düzeyinin, çocukların sosyal yetkinlik varyansına katkısı anlamlıdır R^2 .13, $F= 4.932$; $p< .001$). Diğer bir ifade ile baba ego durumlarını kullanma düzeyi çocukların sosyal yetkinlik düzeyi toplam varyansını yaklaşık

%13 oranında açıklamaktadır. Buna göre sosyal yetkinliğin anlamlı yordayıcısı altın çocuk ($\beta = .21$; $p < .01$) ve asi çocuk ($\beta = -.27$; $p < .001$) ego durumlarıdır. Bu bulgular regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t değeri ile birlikte yorumlandığında, altın çocuk ($t = 2.784$; $p < .01$) ego durumu düzeyi yükseldikçe sosyal yetkinlik düzeyinin de yükseldiği, asi çocuk ($t = 3.468$; $p < .001$) ego durumu düzeyi yükseldikçe sosyal yetkinlik düzeyi düşmüştür.

Tablo 15. Okulöncesi Çocuklarının Kızgınlık-Saldırganlık Düzeyini Yordamada Baba Ego Durumlarını Kullanma Düzeyi Rolü (n=208)

	R	R ²	S.Beta Değeri	t	F	P
Yordayıcı Değişkenler	.491	.241			10.623	.000***
Eleştirel Ebeveyn			.062	.936		.350
Koruyucu Ebeveyn			-.066	-.946		.345
Yetişkin			-.119	-1.857		.065
Doğal Çocuk			.112	1.658		.099
Altın Çocuk			-.069	-.975		.331
Asi Çocuk			.401	5.514		.000***

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Tablo 15'teki bulgulara göre baba ego durumlarını kullanma düzeyinin, çocukların kızgınlık-saldırganlık düzeyi varyansına katkısı anlamlıdır ($R^2 .24$, $F = 10.623$; $p < .001$). Diğer bir ifade ile baba ego durumlarını kullanma düzeyi, çocukların kızgınlık-saldırganlık düzeyi toplam varyansını yaklaşık %24 oranında açıklamaktadır. Buna göre kızgınlık-saldırganlığın anlamlı yordayıcısı asi çocuk ($\beta = .401$; $p < .001$) ego durumudur. Bu bulgu regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t değeri ile birlikte yorumlandığında, asi çocuk ($t = 5.514$; $p < .001$) ego durumu düzeyi yükseldikçe kızgınlık-saldırganlık düzeyi yükselmiştir.

Tablo 16. Okulöncesi Çocuklarının Anksiyete-İçe Dönüklük Düzeyini Yordamada Baba Ego Durumlarını Kullanma Düzeyi Rolü (n=208)

	R	R ²	S.Beta Değeri	t	F	P
Yordayıcı Değişkenler	.449	.201			8.436	.000***
Eleştirel Ebeveyn			-.149	-2.200		.029*
Koruyucu Ebeveyn			-.061	-.863		.389
Yetişkin			-.113	-1.712		.088
Doğal Çocuk			.130	1.884		.061
Altın Çocuk			-.077	-1.064		.289
Asi Çocuk			.367	4.918		.000***

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Tablo 16'daki bulgulara göre baba ego durumlarını kullanma düzeyinin, çocukların anksiyete-içe dönüklük düzeyi varyansına katkısı anlamlıdır ($R^2 .20$, $F = 8.436$; $p < .001$). Diğer

bir ifade ile baba ego durumunu kullanma düzeyi çocukların anksiyete-içe dönüklük düzeyi toplam varyansını yaklaşık %20 oranında açıklamaktadır. Buna göre anksiyete-içe dönüklüğün anlamlı yordayıcısı eleştirel ebeveyn ($\beta = -.149$; $p < .05$) ile asi çocuk ($\beta = .367$; $p < .001$) ego durumudur. Bu bulgu regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t değerleri ile birlikte yorumlandığında, eleştirel ebeveyn ($t = -2.200$; $p < .05$) ego durumu düzeyi yükseldikçe anksiyete-içe dönüklük düzeyinin düştüğü, asi çocuk ($t = 4.918$; $p < .001$) ego durumu düzeyi yükseldikçe anksiyete-içe dönüklük düzeyi yükselmiştir.

Okulöncesi Çocukların Sosyal Duygusal Uyum Düzeyini Yordamada Annelerin Evlilik Doyum Düzeyi İle Ego Durumlarını Kullanma Düzeyinin Rolü

Annelerin evlilik doyumu ve ego durumlarını kullanma düzeyinin birlikte çocukların sosyal duygusal uyum düzeyini yordayıp yordamadığını test etmek için çoklu regresyon analizi yapılmış ve bu amaçla evlilik doyumu ve ego durumlarını ayrı birer set olarak analize sokulmuştur.

Tablo 17. Okulöncesi Çocuklarının Sosyal Yetkinlik Düzeyini Yordamada Anne Evlilik Doyumu ile Ego Durumlarını Kullanma Düzeyinin Rolü (n=208)

	R	R ²	S.Beta Değeri	t	F	P
Yordayıcı Değişkenler	.218	.048			10.278	.002**
Evlilik Doyumu			.218	3.206		.002**
Yordayıcı Değişkenler	.422	.178			5,314	.000***
Evlilik Doyumu			.171	2.508		.013*
Eleştirel Ebeveyn			.061	.859		.391
Koruyucu Ebeveyn			.282	3.574		.000***
Yetişkin			.057	.717		.474
Doğal Çocuk			-.020	-.293		.770
Altın Çocuk			.050	.713		.477
Asi Çocuk			-.085	-1.218		.225

* $p < .05$ ** $p < .01$, *** $p < .001$

Tablo 17'deki bulgulara göre anne evlilik doyumu ve ego durumlarının birlikte sosyal yetkinlik düzeyi varyansına katkıları anlamlıdır ($R^2 .18$, $F = 5.314$; $p < .001$). Evlilik doyumu sosyal yetkinlik varyansının yaklaşık %5'ini açıklarken ($R^2 .05$, $F = 10.278$; $p < .01$), her iki değişken seti birlikte söz konusu varyansın yaklaşık %18'ini açıklamaktadır. Buna göre, sosyal yetkinliğin en anlamlı yordayıcıları evlilik doyumu ($\beta = .171$; $p < .05$) ile koruyucu ebeveyn ego durumu ($\beta = .282$; $p < .001$) olmuştur. Bu bulgular regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t değeri ile birlikte yorumlandığında, evlilik doyumu ($t = 2.508$; $p < .05$) ve koruyucu ebeveyn ($t = 3.574$; $p < .001$) ego durumu düzeyi yükseldikçe sosyal yetkinlik düzeyi

yükselmiştir.

Tablo 18. Okulöncesi Çocuklarının Kızgınlık-Saldırganlık Düzeyini Yordamada Anne Evlilik Doyumu ile Ego Durumlarını Kullanma Düzeyinin Rolü (n=208)

	R	R ²	S.Beta Değeri	t	F	P
Yordayıcı Değişkenler	.240	.058			12.596	.000***
Evlilik Doyumu			-.240	-3.549		.000***
Yordayıcı Değişkenler	.437	.191			5,487	.000***
Evlilik Doyumu			-.200	-2.958		.003**
Eleştirel Ebeveyn			.186	2.640		.009**
Koruyucu Ebeveyn			.049	.622		.535
Yetişkin			-.152	-1.928		.055
Doğal Çocuk			.192	2.820		.005**
Altın Çocuk			-.032	-.464		.643
Asi Çocuk			.169	2.423		.016*

*p< .05 **p< .01, ***p< .001

Tablo 18'deki bulgulara göre anne evlilik doyumu ve ego durumlarının birlikte kızgınlık-saldırganlık düzeyi varyansına katkıları anlamlıdır (R² .19, F= 5.487; p< .001). Evlilik doyumu kızgınlık-saldırganlık varyansının yaklaşık %6'sını açıklarken (R² .058, F= 12.596; p< .001), her iki değişken seti birlikte söz konusu varyansın yaklaşık %19'unu açıklamaktadır. Buna göre, kızgınlık-saldırganlığın en anlamlı yordayıcıları evlilik doyumu (β = -.200; p< .01), eleştirel ebeveyn (β = .186; p< .01), doğal çocuk (β = .192; p< .01) ve asi çocuk (β = .169; p< .05) ego durumları olmuştur. Bu bulgular regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t değeri ile birlikte yorumlandığında, evlilik doyumu (t= -2.958; p< .01) yükseldikçe kızgınlık-saldırganlık düzeyinin düştüğü, eleştirel ebeveyn (t= 2.640; p< .01), doğal çocuk (t= 2.820; p< .01) ve asi çocuk (t= 2.423; p< .05) ego durumları düzeyi yükseldikçe kızgınlık-saldırganlık düzeyi yükselmiştir. Ego durumlarının kullanımı, evlilik doyumunun kızgınlık-saldırganlık düzeyine etkisini baskıladığı görülmüştür.

Tablo 19. Okulöncesi Çocuklarının Anksiyete-İçe Dönüklük Düzeyini Yordamada Anne Evlilik Doyumu ile Ego Durumlarını Kullanma Düzeyinin rolü (n=208)

	R	R ²	S.Beta Değeri	t	F	P
Yordayıcı Değişkenler	.283	.080			17.897	.000***
Evlilik Doyumu			-.283	-4.231		.000***
Yordayıcı Değişkenler	.468	.219			5.944	.000***
Evlilik Doyumu			-.241	-3.616		.000***
Eleştirel Ebeveyn			.065	.935		.351

Koruyucu Ebeveyn	-.106	-1.382	.169
Yetişkin	-.118	-1.529	.128
Doğal Çocuk	.151	2.255	.025*
Altın Çocuk	-.061	-.888	.376
Asi Çocuk	.227	3.325	.001**

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Tablo 19'daki bulgulara göre anne evlilik doyumu ve ego durumlarının birlikte anksiyete-içe dönüklük düzeyi varyansına katkıları anlamlıdır ($R^2 .219$; $F = 5.944$; $p < .001$). Evlilik doyumu anksiyete-içe dönüklük varyansının yaklaşık %8'ini açıklarken ($R^2 .08$, $F = 17.897$, $p < .001$), her iki değişken seti birlikte söz konusu varyansın yaklaşık %22'sini açıklamaktadır. Buna göre, anksiyete-içe dönüklüğün en anlamlı yordayıcıları evlilik doyumu ($\beta = -.241$; $p < .001$), doğal çocuk ($\beta = .151$; $p < .05$) ve asi çocuk ($\beta = .227$; $p < .01$) ego durumları düzeyi olmuştur. Bu bulgular regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t değeri ile birlikte yorumlandığında, evlilik doyumu düzeyi ($t = -3.616$; $p < .001$) yükseldikçe anksiyete-içe dönüklük düzeyinin düştüğü, doğal çocuk ($t = 2.255$; $p < .05$) ve asi çocuk ($t = 3.325$; $p < .01$) ego durumu düzeyi yükseldikçe anksiyete-içe dönüklük düzeyi yükselmiştir. Ego durumlarının kullanımı, evlilik doyumunun anksiyete-içe dönüklük düzeyine etkisini baskıladığı görülmüştür.

Okulöncesi Çocukların Sosyal-Duygusal Uyum Düzeyini Yordamada Babaların Evlilik Doyum Düzeyi ile Ego Durumlarını Kullanma Düzeyinin Rolü

Babaların evlilik doyumu ve ego durumlarını kullanma düzeyinin birlikte çocukların sosyal duygusal uyum düzeyini yordayıp yordamadığını test etmek için çoklu regresyon analizi yapılmış ve bu amaçla evlilik doyumu ve ego durumları ayrı birer set olarak analiz edilmiştir.

Tablo 20. Okulöncesi Çocuklarının Sosyal Yetkinlik Düzeyini Yordamada Baba Evlilik Doyumu ile Ego Durumlarını Kullanma Düzeyinin Rolü (n=208)

	R	R^2	S.Beta Değeri	t	F	P
Yordayıcı Değişkenler	.176	.031			6.613	.011*
Evlilik Doyumu			.176	2.572		.011*
Yordayıcı Değişkenler	.372	.139			4.165	.001**
Evlilik Doyumu			.107	1.553		.122
Eleştirel Ebeveyn			.047	.663		.508
Koruyucu Ebeveyn			.060	.804		.422
Yetişkin			.075	1.081		.281
Doğal Çocuk			.000	-.001		.999
Altın Çocuk			.209	2.787		.006**
Asi Çocuk			-.260	-3.343		.001**

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Tablo 20'deki bulgulara göre baba evlilik doyumu ve ego durumlarını kullanma düzeyinin birlikte sosyal yetkinlik düzeyi varyansına katkıları anlamlıdır (R^2 .139, $F = 4.165$, $p < .01$). Evlilik doyumu sosyal yetkinlik varyansının yaklaşık % 3'ünü açıklarken (R^2 .031, $F = 6.613$, $p < .05$), her iki değişken seti birlikte söz konusu varyansın % 14'ünü açıklamaktadır. Buna göre, sosyal yetkinliğin en anlamlı yordayıcıları altın çocuk ($\beta = .209$; $p < .01$) ve asi çocuk ($\beta = -.260$; $p < .01$) ego durumları olmuştur. Bu bulgular regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t değeri ile birlikte yorumlandığında, altın çocuk ($t = 2.787$; $p < .01$) ego durumu düzeyi yükseldikçe sosyal yetkinlik düzeyinin de yükseldiği, asi çocuk ($t = -3.343$; $p < .01$) ego durumu düzeyi yükseldikçe sosyal yetkinlik düzeyi düşmüştür. Ego durumlarının kullanımı, evlilik doyumunun sosyal yetkinlik düzeyine etkisini baskıladığı görülmüştür.

Tablo 21. Okulöncesi Çocuklarının Kızgınlık-Saldırganlık Düzeyini Yordamada Baba Evlilik Doyumu ile Ego Durumlarını Kullanma Düzeyinin Rolü ($n=208$)

	R	R^2	S.Beta Değeri	t	F	P
Yordayıcı Değişkenler	.330	.109			25.186	.000***
Evlilik Doyumu			-.330	-5.019		.000***
Yordayıcı Değişkenler	.536	.287			8.334	.000***
Evlilik Doyumu			-.226	-3.609		.000***
Eleştirel Ebeveyn			.048	.752		.453
Koruyucu Ebeveyn			-.031	-.459		.646
Yetişkin			-.094	-1.493		.137
Doğal Çocuk			.077	1.171		.243
Altın Çocuk			-.068	-.988		.325
Asi Çocuk			.380	5.366		.000***

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Tablo 21'deki bulgulara göre baba evlilik doyumu ve ego durumlarının birlikte kızgınlık-saldırganlık düzeyi varyansına katkıları anlamlıdır (R^2 .287, $F = 8.334$, $p < .001$). Evlilik doyumu kızgınlık-saldırganlık varyansının yaklaşık %11'ini açıklarken (R^2 .109, $F = 25.186$, $p < .001$), her iki değişken seti söz konusu varyansın yaklaşık %29'unu açıklamaktadır. Buna göre, kızgınlık-saldırganlığın en anlamlı yordayıcıları evlilik doyumu ($\beta = -.226$; $p < .001$) ile asi çocuk ($\beta = .380$; $p < .001$) ego durumu olmuştur. Bu bulgular regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t değeri ile birlikte yorumlandığında, evlilik doyumu düzeyi ($t = -3.609$; $p < .001$) yükseldikçe kızgınlık-saldırganlık düzeyinin düştüğü ve asi çocuk ($t = 5.366$; $p < .001$) ego durumu düzeyi yükseldikçe kızgınlık-saldırganlık düzeyi yükselmiştir. Ego durumlarının kullanımı, evlilik doyumunun kızgınlık-saldırganlık düzeyine etkisini baskıladığı görülmüştür.

Tablo 22. Okulöncesi Çocuklarının Anksiyete-İçer Dönüklük Düzeyini Yordamada Baba

Evlilik Doyumu ile Ego Durumlarını Kullanma Düzeyinin Rolü (n=208)

	R	R ²	S.Beta Değeri	t	F	P
Yordayıcı Değişkenler	.319	.102			23.327	.000***
Evlilik Doyumu			-.319	-4,830		.000***
Yordayıcı Değişkenler	.502	.252			6.672	.000 ***
Evlilik Doyumu			-.235	-3.669		.000***
Eleştirel Ebeveyn			-.164	-2.476		.014*
Koruyucu Ebeveyn			-.026	-.367		.714
Yetişkin			-.086	-1.340		.182
Doğal Çocuk			.094	1.394		.165
Altın Çocuk			-.076	-1.080		.281
Asi Çocuk			.345	4.755		.000***

* p< .05, **p< .01, ***p< .001

Tablo 22'deki bulgulara göre baba evlilik doyumu ve ego durumlarının birlikte anksiyete-içe dönüklük düzeyi varyansına katkıları anlamlıdır (R^2 .252, $F=6.672$, $p<.001$). Evlilik doyumu anksiyete içe dönüklük varyansının yaklaşık %10'unu açıklarken (R^2 .102, $F=23.327$, $p<.001$), her iki değişken seti birlikte söz konusu varyansın yaklaşık %25'ini açıklamaktadır. Buna göre, anksiyete-içe dönüklüğün en anlamlı yordayıcıları evlilik doyumu ($\beta = -.235$; $p<.001$) ile eleştirel ebeveyn ($\beta = -.164$; $p<.05$) ve asi çocuk ($\beta = .345$; $p<.001$) ego durumlarıdır. Bu bulgular regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t değeri ile birlikte yorumlandığında evlilik doyumu ($t = -3.669$; $p<.001$) ile eleştirel ebeveyn ($t = -2.476$; $p<.05$) ego durumu düzeyi yükseldikçe anksiyete-içe dönüklüğün düştüğü; asi çocuk ($t = 4.755$; $p<.001$) ego durumu düzeyi yükseldikçe anksiyete-içe dönüklük düzeyi yükselmiştir. Ego durumlarının kullanımı, evlilik doyumunun anksiyete-içe dönüklük düzeyine etkisini baskıladığı görülmüştür.

Anne Babaların Evlilik Doyum Düzeyini Yordamada Ego Durumlarını Kullanma Düzeyinin Rolü

Anne babaların evlilik doyum düzeyini yordamada ego durumlarını kullanma düzeyinin rolünü belirlemek için evlilik doyum düzeyi bağımlı, ego durumlarını kullanma düzeyi ise bağımsız değişken olarak ele alınmış ve bulgular aşağıda açıklanmıştır.

Tablo 23. Anne Evlilik Doyum Düzeyini Yordamada Ego Durumlarını Kullanma Düzeyinin Rolü (n=208)

	R	R ²	S.Beta Değeri	t	F	P
Yordayıcı Değişkenler	.344	.118			4.487	.000***
Eleştirel Ebeveyn			-.136	-1.874		.062
Koruyucu Ebeveyn			.012	.145		.885
Yetişkin			.310	3.913		.000***

Doğal Çocuk	.065	.918	.360
Altın Çocuk	-.057	-.789	.431
Asi Çocuk	-.010	-.135	.892

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Tablo 23'deki bulgulara göre anne evlilik doyum düzeyi varyansına ego durumlarını kullanma düzeyinin katkısı anlamlıdır ($R^2 .118$, $F = 4.487$, $p < .001$). Diğer bir ifade ile anne ego durumlarını kullanma düzeyi söz konusu varyansın yaklaşık %12'sini açıklamaktadır. Buna göre evlilik doyumunun en anlamlı yordayıcısı yetişkin ego durumu ($\beta = .310$; $p < .001$) olmuştur. Bu bulgular regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t değeri ile birlikte yorumlandığında, yetişkin ego durumu düzeyi ($t = 3.913$; $p < .001$) yükseldikçe evlilik doyum düzeyi yükselmiştir.

Tablo 24. Baba Evlilik Doyum Düzeyini Yordamada Ego Durumları Kullanma Düzeyinin Rolü ($n=208$)

	R	R^2	S.Beta Değeri	t	F	P
Yordayıcı Değişkenler	.298	.089			3.256	.004***
Eleştirel Ebeveyn			-.060	-.825		.410
Koruyucu Ebeveyn			.152	2.004		.046*
Yetişkin			.113	1.606		.110
Doğal Çocuk			-.152	-2.059		.041*
Altın Çocuk			.005	.063		.950
Asi Çocuk			-.092	-1.151		.251

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Tablo 24'deki bulgulara göre baba evlilik doyumunu varyansına ego durumlarını kullanma düzeyinin katkısı anlamlıdır ($R^2 .089$, $F = 3.256$, $p < .01$). Diğer bir ifade ile baba ego durumlarını kullanma düzeyi söz konusu varyansın yaklaşık %9'unu açıklamaktadır. Buna göre evlilik doyumunun en anlamlı yordayıcıları koruyucu ebeveyn ego durumu ($\beta = .152$, $p < .05$) ile doğal çocuk ego durumu ($\beta = -.152$, $p < .05$) olmuştur. Bu bulgu regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t değeri ile birlikte yorumlandığında, koruyucu ebeveyn ego durumu düzeyi ($t = 2.004$; $p < .05$) yükseldikçe evlilik doyumunu da yükselmekte, doğal çocuk ego durumu düzeyi ($t = -2.059$; $p < .05$) yükseldikçe evlilik doyumunu düşmüştür.

Tartışma ve Sonuç

Araştırmada yapılan betimleyici analizlerin sonuçları göstermektedir ki sosyal yetkinlik düzeyi ortalamasının üzerinde, kızgınlık, saldırganlık düzeyi ortalama değerlere çok yakın, anksiyete-içe dönüklük ortalama değerlerin altındadır. Araştırmada tespit edilen standart değere göre okul öncesi eğitim alan beş-altı yaş çocukların akranları ile aynı ortamda işbirliği

yapmaları, soruna yönelik çözüm odaklı yaklaşımları (sosyal yetkinlik) oranı yüksek, yetişkinlere karşı gelme ve akran ilişkilerinde uyumsuzluk ve saldırgan davranış sergileme (kızgınlık-saldırganlık) oranı düşük, depresif ruh hali, grup içinde çekingenlik gösterme (anksiyete-içe dönüklük) oranı düşüktür.

Yapılan araştırma sonuçlarına göre; annenin ve babanın evlilik doyumu yükseldikçe çocuğun sosyal yetkinliği artmakta, kızgınlık-saldırganlık düzeyi düşmektedir. Evlilik doyumu yüksek anne ve babaların yetişkin ego durumu yüksek, asi çocuk ego durumu düşüktür. Dolayısıyla anne ve babanın evlilik doyumu yüksek olması çocukların sosyal duygusal uyumunu olumlu yönde etkilemektedir. Anne ve babanın evlilik doyumu ve ego durumu düzeyi, okul öncesi eğitim alan beş-altı yaş çocukların sosyal duygusal uyum düzeylerinin anlamlı yordayıcısıdır.

Kök, Tuğluk ve Bay (2005) 'Okul Öncesi Eğitimin Öğrencilerin Gelişim Özellikleri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi' isimli araştırmasında ve Atasoy ve Zoroğlu (2006) 'Sınıf Öğretmenleri Okul Öncesi Eğitimi Alan ve Almayan Çocukları Bazı Beceriler Açısından Nasıl Değerlendiriyor?' isimli çalışmasında okul öncesi eğitimin çocukların sosyal-duygusal uyumu da dâhil tüm yaşantısına olumlu yönde etki ettiğini tespit etmişlerdir.

Korelasyon ve regresyon analizlerine göre anne evlilik doyumu arttıkça çocuğun sosyal duygusal uyumun sosyal yetkinlik boyutu artmakta, kızgınlık-saldırganlık ve anksiyete-içe dönüklük boyutları düşmektedir. Anne evlilik doyumu ile çocuğun sosyal duygusal uyumu arasında olumlu yönde, anlamlı bir ilişki vardır. Anne evlilik doyumu düzeyi yükseldikçe koruyucu ebeveyn ego durumu ve yetişkin ego durumu yükselmektedir. Bu ego durumlarının yükselmesi çocuğun sosyal yetkinliğini artırmakta, kızgınlık-saldırganlık ve anksiyete-içe dönüklük düzeylerini düşürmektedir. Anne ego durumlarından eleştirel ebeveyn, altın çocuk ve asi çocuk boyutları yükseldikçe çocuğun kızgınlık-saldırganlık ve anksiyete-içe dönüklük düzeyleri artmaktadır. Anne evlilik doyumu ile koruyucu ebeveyn, yetişkin ve doğal çocuk arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkisi vardır. Anne evlilik doyumu tek başına sosyal yetkinliği olumlu, kızgınlık ve saldırganlığı, anksiyete ve içe dönüklüğü olumsuz yönde yordasa da, ego durumu değişkenleri ile birlikte analiz edildiğinde, anne evlilik doyumunun yordayıcı rolü ego durumu tarafından baskılanmaktadır.

Gülay ve Önder (2011) 'Annelerin Tutumlarına Göre Beş-Altı Yaş Çocuklarının Sosyal-Duygusal Uyum Düzeyleri' isimli makalesinde anne tutumlarının çocukların sosyal duygusal uyum düzeyleri üzerinde etkili olduğunu tespit etmiştir. Annelerin tutumuna göre çocukların sosyal duygusal uyum düzeyleri farklılaşmaktadır.

Çocukların sosyal yetkinlik düzeyi ile anne ego durumunun koruyucu ebeveyn ve yetişkin boyutları ile pozitif yönde anlamlı, eleştirel ebeveyn, altın çocuk ve asi çocuk boyutları ile pozitif yönde anlamsız, doğal çocuk boyutu ile negatif yönde anlamsız bir ilişki vardır. Anne ego durumunun koruyucu ebeveyn ve yetişkin düzeyleri yükseldikçe çocuğun sosyal yetkinliği yükselmektedir.

Çocukların kızgınlık-saldırganlık düzeyi ile anne ego durumunun eleştirel ebeveyn, doğal çocuk ve asi çocuk boyutları ile pozitif yönde anlamlı, altın çocuk boyutu ile pozitif yönde anlamsız, koruyucu ebeveyn ve yetişkin boyutları ile negatif yönde anlamsız bir ilişkisi vardır. Anne ego durumunun koruyucu ve yetişkin düzeyi yükseldikçe çocukların kızgınlık-saldırganlık düzeyi düşmektedir.

Çocukların anksiyete-içe dönüklük düzeyi ile anne ego durumunun doğal çocuk ve asi çocuk boyutları arasında pozitif yönde anlamlı, eleştirel ebeveyn boyutu arasında pozitif yönde anlamsız, koruyucu ebeveyn ve yetişkin boyutları ile negatif yönde anlamlı, altın çocuk boyutu ile negatif yönde anlamsız bir ilişki vardır. Anne ego durumunun koruyucu ebeveyn ve yetişkin boyutu yükseldikçe çocukların anksiyete-içe dönüklük düzeyi düşmektedir.

Ünsal (2010) 'Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden 60-72 Aylık Çocukların Sosyal Duygusal Uyumları İle Davranış Sorunları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi' tezinde annenin evlilik doyumu ve farklı değişkenlerinin çocuğun sosyal duygusal uyum düzeyinde doğrusal bir etkiye sahip olduğunu tespit etmiştir. Evlilik doyumu yüksek olan annelerin çocuklarında sosyal duygusal uyum düzeyi yüksek olarak tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular bu çalışma ile paralellik göstermektedir.

Araştırmada yapılan analizlerin sonuçları göstermektedir ki çocukların sosyal yetkinlik düzeyi ortalamanın üzerinde, kızgınlık-saldırganlık düzeyi ortalama değerlere yakın, anksiyete-içe dönüklük ortalama değerlerdedir. Betimleyici analiz sonucunda tespit edilen standart değere göre okul öncesi eğitim alan beş-altı yaş çocukların akranları ile aynı ortamda işbirliği yapmaları, soruna yönelik çözüm odaklı yaklaşımları (sosyal yetkinlik) oranı yüksek, yetişkinlere karşı gelme ve akran ilişkilerinde uyumsuzluk ve saldırgan davranış sergileme (kızgınlık-saldırganlık) oranı ve depresif ruh hali, grup içinde çekingenlik gösterme (anksiyete-içe dönüklük) oranı orta düzeydedir. Yapılan araştırma sonuçlarına göre okul öncesi eğitim alan beş-altı yaş çocukların sosyal duygusal uyum düzeyleri ortalamanın üzerindedir.

Korelasyon ve regresyon analizlerine göre baba evlilik doyumu arttıkça çocuğun sosyal duygusal uyumun sosyal yetkinlik boyutu artmakta, kızgınlık-saldırganlık ve anksiyete-içe dönüklük boyutları düşmektedir. Babanın evlilik doyumu ile çocuğun sosyal duygusal uyumu arasında olumlu yönde, anlamlı bir ilişki vardır. Babanın evlilik doyumunun yüksek olması babanın doğal çocuk, asi çocuk ego durumunu düşürmekte, koruyucu ebeveyn ego durumunu yükseltmektedir. Babanın eleştirel ebeveyn, doğal çocuk ve asi çocuk ego durumları arttıkça çocuğun kızgınlık-saldırganlık ve anksiyete-içe dönüklük düzeyleri artmaktadır. Yetişkin, koruyucu ebeveyn, altın çocuk ego durumlarının yüksek olması çocuğun sosyal yetkinliğini artırmaktadır. Babanın ego durumları ile evlilik doyumu birlikte yordandığında çocuğun sosyal duygusal uyumu babanın ego durumlarının etkisinde kaldığı, babanın evlilik doyumunun etkisi ise ego durumları tarafından baskılanmaktadır.

Çocukların sosyal yetkinlik düzeyi ile baba ego durumunun koruyucu ebeveyn, yetişkin ve altın çocuk boyutları ile pozitif yönde anlamlı, eleştirel ebeveyn boyutu ile pozitif yönde anlamsız, asi çocuk boyutu ile negatif yönde anlamlı, doğal çocuk boyutu ile negatif yönde anlamsız bir ilişki vardır. Baba ego durumunun koruyucu ebeveyn, yetişkin ve altın çocuk yükseldikçe çocuğun sosyal yetkinliği yükselmektedir.

Çocukların kızgınlık-saldırganlık düzeyi ile baba ego durumunun eleştirel ebeveyn, doğal çocuk ve asi çocuk boyutları ile pozitif yönde anlamlı, altın çocuk boyutu ile pozitif yönde anlamsız, koruyucu ebeveyn boyutu ile negatif yönde anlamlı, yetişkin boyutu ile negatif yönde anlamsız bir ilişkisi vardır. Baba ego durumunun koruyucu ebeveyn düzeyi yükseldikçe çocukların kızgınlık-saldırganlık düzeyi düşmektedir.

Çocukların anksiyete-içe dönüklük düzeyi ile baba ego durumunun doğal çocuk ve asi çocuk boyutları arasında pozitif yönde anlamlı, eleştirel ebeveyn ve altın çocuk boyutları

arasında negatif yönde anlamsız, koruyucu ebeveyn ve yetişkin boyutları ile negatif yönde anlamlı bir ilişkisi vardır. Baba ego durumunun koruyucu ebeveyn ve yetişkin boyutu yükseldikçe çocukların anksiyete-içe dönüklük düzeyi düşmektedir.

Atan (2016) 'Aile İletişim Becerileri Psikoeğitim Programının Ebeveynlerin İletişim Becerilerine, Çift Uyumuna, Evlilik Doyumuna ve beş-altı Yaş Çocuklarının Sosyal Duygusal Uyumuna Etkisi' isimli tezinde ebeveynlerin evlilik doyum düzeyinin çocukların sosyal duygusal uyum düzeyinin sosyal yetkinlik alt boyutuna pozitif yönde, aksiyete-içe dönüklük alt boyutuna negatif yönde etkisini tespit etmiştir. Elde edilen bulgular bu çalışma ile paralellik göstermektedir. Ancak Atan (2016) yapmış olduğu çalışmada kızgınlık-saldırganlık alt boyutunda anlamlı bir sonuç elde edememiştir. Oysa mevcut çalışmada anlamlı bir sonuç elde edilmiştir.

Araştırmada yapılan betimleyici analizlerin sonuçları göstermektedir ki anne ve babaların evlilik doyum düzeyleri ortalamanın üzerindedir. Araştırmanın sonuçları okul öncesi eğitim alan beş-altı yaş çocukların ebeveynlerinin evliliklerine ve eşlerine ilişkin algılarının nispeten daha olumlu olduğuna işaret etmesi bakımından önemlidir.

Regresyon analizlerinin sonuçlarına göre anne evlilik doyum düzeyi ile ego durumunun yetişkin boyutunun düzeyi arasında pozitif yönde anlamlı, eleştirel ebeveyn, altın çocuk ve asi çocuk arasında negatif yönde anlamsız bir ilişki vardır. Yetişkin boyutunun düzeyi yükseldikçe anne evlilik doyum düzeyi yükselmektedir. Eleştirel ebeveyn boyutunun düzeyi arttıkça anne evlilik doyum düzeyi düşmektedir. Altın çocuk ve asi çocuk boyutlarının düzeyi yükseldikçe anne evlilik doyumunu düşmektedir.

Baba evlilik doyum düzeyi ile koruyucu ebeveyn boyutu ile pozitif yönde, doğal çocuk boyutu ile negatif yönde anlamlı bir ilişki vardır. Koruyucu ebeveyn boyutunun ego durumu kullanma düzeyi yükseldikçe baba evlilik doyum düzeyi yükselmekte, doğal çocuk yükseldikçe ise düşmektedir. Baba evlilik doyumunu ile eleştirel ebeveyn ve asi çocuk boyutları arasında negatif yönde anlamsız, yetişkin ve altın çocuk boyutları arasında pozitif yönde anlamsız bir ilişki tespit edilmiştir.

Yılmaz (2014) 'Evli Bireylerin Ego Durumları İle Evlilik Uyumları Ve Çocuklarının Okul Başarısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi' isimli tezinde ebeveynlerin ego durumları kullanma düzeyleri ile evlilik uyum düzeyi arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Elde edilen bulgular bu çalışma ile paralellik göstermektedir.

Ebeveyn ego durumlarının insanın kafasının içinde ne yapması, nasıl davranması gerektiğini, ne denli iyi ya da ne denli kötü ve de başkalarının ne denli iyi ya da kötü olduğunu söyleyen birini temsil ettiğini söylemektedir. Ebeveyn ego durumları; insanın içinden, kişinin yaptığı her iş hakkında, tıpkı ana-babaların yaptığı gibi düzeltme buyrukları veren bir sestir. Eleştirel ebeveyn, koruyucu ebeveyn ve yetişkin ego durumu boyutları ebeveyn ego durumlarının türleridir.

Eleştirel ebeveyn ego durumu; inatçı, güçlü, aşırı koruyucu, ilkeli, cezalandırıcı ve görev yükleyici yönüyle bilinir. Eleştirel ebeveyn ego durumunu kullanan kişi toplumsal kuralları ve değerleri koruyan, bunlara uymayanları eleştiren ve gerektiğinde cezalandırandır.

Koruyucu ebeveynin ilgili, bağışlayıcı, destekleyici, teşvik edici yönleri düşünüldüğünde olumlu bir sonuç elde edilmiştir. Koruyucu ebeveyn toplumsal değerleri temel alarak

onlardan uzaklaşmamayı, aksi takdirde zarar göreceğini düşünür. Okul öncesi eğitim alan beş-altı yaş çocukların aşırı koruyucu, inatçı, ilkeli ve cezalandırıcı özelliklere sahip eleştirel ebeveyn ego durumu kullanım oranı koruyucu ebeveyn ego durumu kullanım oranına göre daha düşüktür.

Okul öncesi eğitim alan beş-altı yaş çocukların ebeveynlerinin yetişkin ego durumları oranı çocuk ego durumlarına göre daha yüksektir. Yetişkin ego durumları şuandaki gerçeğe uygun olarak karşılaşılan problemleri çözme becerilerinden elde edilen kazanımlardır. Nesnel verileri işlemesi ile çocuk ego durumlarından, şüana yönelik olmasıyla da ebeveyn ego durumlarından ayrılır. Yetişkin ego durumu kullanım oranı ortalamadan yüksektir.

Doğal çocuk ego durumu kullanım oranı ortalamanın altındadır. Hareketli, içinden geldiği gibi davranan, yaratıcı ve fiziki ihtiyaçları daha çok önemseyen eğitilmemiş kişiliğin ön planda olduğu doğal çocuk ego durumu okul öncesi eğitim alan çocukların anne ve babaları tarafından kullanılan bir ego durumu değildir.

Uygulu çocuk ego durumu kullanımı ise davranış ve tutumlara göre iki kategoride incelenir. Çalışkan, uslu, boyun eğen çocuk ego durum kategorisi “Altın Çocuk”, asi, ebeveyn figürünü referans alan, otoriteye karşı gelene ise “Asi Çocuk” denir. Araştırmada asi çocuk ego durum kullanma oranı altın çocuk ego durumu kullanım oranına göre daha düşüktür. Bu sonuçlar göstermektedir ki araştırmamızın üçüncü hipotezi ispatlanamamıştır. Okul öncesi eğitim alan beş-altı yaş çocukların ebeveynlerinin ego durumları kullanım oranı yüksektir.

Araştırmada yapılan korelasyon ve regresyon analiz sonuçları göstermektedir ki annelerin evlilik doyum oranı ne kadar yüksek ise sosyal yetkinlik oranı da o kadar yüksek, kızgınlık-saldırganlık ve anksiyete-içe dönüklük oranı o kadar düşük olmaktadır. Evlilik doyumunun yüksek olması için annenin, evliliğin veya eşin olumsuz yönlerini tolere edilebilmesi gerekmektedir. Dolayısıyla sorunlara çözüm odaklı yaklaşım sergilenmesi sosyal yetkinliğin bir ürünüdür. Evliliğinde problem yaşayan annelerin sosyal yetkinlik düzeyleri yüksek olduğunda sorunlarını çözebilmekte, olumsuz bir durumu sorunsuzca atlatabilmektedir. Regresyon analizi de göstermektedir ki annelerin evlilik doyumu ile okul öncesi eğitim alan beş-altı yaş çocukların yordalayıcı değişkenleri arasında yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki söz konusudur.

Korelasyon analizine göre babaların evlilik doyumu ile çocukların sosyal uyum ve davranış düzeyleri arasında bir ilişki vardır. Evlilik doyumu olan babaların çocuklarında sosyal yetkinlik düzeyi yüksek, kızgınlık-saldırganlık düzeyi düşük, anksiyete-içe dönüklük düzeyi düşüktür.

Anne ve babaların evlilik doyumunun yüksek olması, ego durumlarının koruyucu ve yetişkin boyutları düzeyi ile pozitif yönde, altın çocuk ve asi çocuk boyutları düzeyi ile negatif yönde ilişkilidir. Bu sonuçlar göstermektedir ki anne babaların evlilik doyumları ile okul öncesi eğitim alan beş-altı yaş çocukların sosyal duygusal uyumları arasında ilişki vardır Tartışma, bulguların tekrar verilme kısmı değildir. Bu bölümde araştırmamızın bulgularının diğer araştırmalarla ve giriş bölümünde açıklamış olduğunuz ilgili literatürle karşılaştırmasını, benzerlik ve farklılıklar üzerinden alana katkısını incelemelisiniz. Bu benzerlik ve farklılıkları yine bilimsel açıdan incelemeli ve sonucun neden kaynaklandığı üzerine bir tartışma

oluşturmalısınız. Yaptığınız çalışmada kaynak göstererek bu çalışma ile benzerlik göstermektedir yazmanız bir tartışma oluşturmadığı gibi alana bir katkı da sağlamayacaktır.

Öneriler

Okul öncesi eğitim alan beş-altı yaş çocukların sosyal duygusal uyumları ile anne babalarının evlilik doyumu ve ego durumları arasındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan bu araştırmada elde edilen sonuçlara göre anne babaların evlilik doyumu düzeyi çocukların sosyal duygusal uyum düzeyini yükselten önemli bir durumdur. Evlilik doyumu düzeyi ile sosyal duygusal uyum düzeyinin sosyal yetkinlik alt boyutu düzeyi arasında pozitif, kızgınlık-saldırganlık ve anksiyete-içe dönüklük alt boyutu düzeyleri arasında negatif yönde ilişki tespit edilmiştir. Anne babaların ego durumları kullanım düzeylerinin alt boyutlarından yetişkin ve koruyucu ebeveyn düzeyi ile sosyal duygusal uyum düzeyinin sosyal yetkinlik alt boyutu düzeyi arasında pozitif, kızgınlık-saldırganlık ve anksiyete-içe dönüklük alt boyutları düzeyi arasında negatif ilişki tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular göstermektedir ki; anne babaların ego durumları kullanım düzeyleri çocukların sosyal duygusal uyum düzeyleri üzerinde farklı alt boyutlarda farklı düzeylerde etkilidir.

Anne babaların veya anne baba adaylarının farkındalıklarını artırmaya yönelik çalışmalar için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na, eğitim kurumlarına ve eğitimcilere büyük görevler düşmektedir. Çiftlerin birbirlerini anlayabilmeleri, isteklerini ve beklentilerini ortaya koyabilmeleri için güçlü bir iletişim bağlarının olması gerekir. Bu iletişim becerilerini geliştirebilmek, sorunlarla baş etme yöntemlerini kazandırabilmek için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın, Halk Eğitim Merkezleri'nin, Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve Yüksek Öğrenim Kurumu'nun her eğitim seviyesinde programlar düzenlemesi, danışma büroları oluşturmaları gerekmektedir. MEB ve YÖK tarafından geleceğin çiftleri ve ebeveynleri olacak olan okul çağı çocuklarının ders programlarına ilgili konular eklenmelidir.

Çiftlerin kullandıkları ego durumlarının evlilik doyumları üzerindeki olumlu/olumsuz yönleri istatistiksel çalışmalarla ortaya konmalıdır. Bu konuda Türkiye İstatistik Kurumu'ndan ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'ndan destek alınmalıdır. Elde edilecek istatistiksel veriler ışığında evlilik doyumu düzeyini en üst seviyelere taşımak adına motive edici unsurlar olarak değerlendirilmelidir. Ego durumlarının kullanım düzeylerinin ve evlilik doyumu düzeyinin çocukların sosyal duygusal uyum düzeyleri üzerindeki etkileri anne babalara ücretsiz kurslarla aktarılmalıdır. Yapılacak istatistiksel çalışmalar ve seminerler için mekân, profesyonel öğretici ve kaynak temini için üniversitelerden, MEB'den, Türk Psikoloji Derneği gibi sivil toplum örgütlerinden ve meslek gruplarından ve Maliye Bakanlığı'ndan destek alınmalıdır.

Toplumun temelini oluşturan aile yapısının korunması, mutlu ve sorunsuz toplumun sağlanması ve sürdürülebilmesi için evlilik uyum düzeyinin yükseltilmesi, ego durumları kullanımlarının olumsuz etkilerinin ortadan kaldırılması şarttır. Bu konularda nikâh işlemlerini yapan belediyelerin, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın, eğitim kurumlarının programlar hazırlayıp, ücretsiz bir şekilde sunarak, bireysel farkındalığı oluşturmaları gerekmektedir. Yapılması gereken bu eğitimler ve uygulamalar toplumun geneline hitap edecek bir proje ile sunulmalı ve toplumun tamamını kapsamalıdır. Bireysel farkındalığa sahip kişiler geleceğin sosyal duygusal uyum düzeyi yüksek bireylerini yetiştirecek olan gençlerdir. Bu projelerin geri dönüşleri TÜİK'in çalışmaları ile periyodik olarak kontrol edilmelidir.

Okul öncesi eğitim alan beş-altı yaş çocukların sosyal duygusal uyum düzeyleri, anne babalarının ego durumlarını kullanımları ve evlilik doyumu üzerine birçok araştırma yapılmış, istatistikler hazırlanmış, dokümanlar oluşturulmuş ancak ülke genelini kapsayan projeler yapılmamıştır. Yapılanlar ise bu zamana kadar yetersiz kalmıştır.

Yapılan bu çalışma istatistiksel olarak ego durumlarının kullanımı, evlilik doyumu düzeyi ve sosyal duygusal uyum düzeylerinin birbirleri ile olan ilişkilerini ortaya koymuştur. Yeni yapılacak araştırmalar için yol gösterici niteliği taşımaktadır. Bundan sonra yapılacak çalışmalar bu kapsamdan daha geniş bilgilere ulaşılabilecek değişkenlerle yapılmalıdır. Anne-Baba-Çocuk üçgeninde ebeveynlerin, çocukların sonraki hayatını şekillendirmedeki rolünü ve önemini ortaya koyan bu çalışma, örnekleminin yaş aralığının genişletilmesi, evlilik hazırlığındaki çiftlerin de dâhil edilmesi ile daha kapsamlı bir çalışma haline dönüştürülebilecek ve sonraki çalışmalara yol gösterici olacak niteliktedir.

Araştırmacıların sosyal duygusal uyum düzeylerini alt boyutları ile ele almaları gerekmektedir. Anne babaların evlilik doyumu düzeylerinin sosyal duygusal uyum düzeyinin alt boyutlarına etkileri benzerlik göstermektedir. Ego durumları kullanım düzeyinin alt boyutlarının sosyal duygusal uyum düzeyi alt boyutlarına etkisi ise betimleyici analizlere göre anne ve baba değişkenlerinde benzerlik gösterebilmektedir. Anne babaların ego durumları kullanım düzeylerinin evlilik doyum düzeyi üzerindeki etkisi anlamlı bir ilişki içerisindedir. Araştırmacıların anne babaların evlilik doyum düzeylerini değerlendirirken anne babaların ego durumları kullanım düzeylerini alt boyutları ile birlikte değerlendirmeleri gerekmektedir. Araştırmacıların okul öncesi eğitim alan beş-altı yaş çocukların sosyal duygusal uyum düzeyleri araştırılırken, araştırmacıların anne babaların evlilik doyum düzeylerini ve ego durumları kullanım düzeyleri alt boyutlarını da değerlendirmesi gerekmektedir. Ülke çapında yapılacak bir çalışma için MEB tarafından desteklenecek bir proje oluşturulmalı, her ilde evreni yansıtacak örneklem grupları belirlenmeli ve uygun veriler toplanmalıdır. Yapılacak bu

proje çalışmasında yeterli zaman, insan gücü ve maddi kaynak sağlanması için İŞKUR, MEB ve Maliye Bakanlığı ile ortak bir çalışma yürütülmelidir. Türkiye genelinde yapılacak bu projenin devamlılığı sağlanmalı, olası sonuçlarının değerlendirilmesi için TÜİK tarafından her yılın sonuçları kayıt altına alınmalıdır. Her yıl hazırlanacak istatistiksel sonuçlar büyük bir çalışmanın temelini oluşturacaktır.

KAYNAKÇA

- Atan, A. (2016). Aile İletişim Becerileri Psikoeğitim Programının Ebeveynlerin İletişim Becerilerine, Çift Uyumuna, Evlilik Doyumuna Ve 5-6 Yaş Çocuklarının Sosyal Duygusal Uyumuna Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversite Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli
- Atasoy, Ş. ve Zoroğlu, M. A. (2006). *Sınıf öğretmenleri okul öncesi eğitimi alan ve almayan çocukları bazı beceriler açısından nasıl değerlendiriyor?* Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi. 14-16 Nisan, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Başal, H. A. (2004). *Gelişim ve psikoloji: Nasıl mutlu bir çocuk yetiştirebilirim?* (1.baskı). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Berne, E. (1964). *İnsanların oynadığı oyunlar*. (çev. H. Ü. Haktanır) İstanbul: Koridor Yayıncılık. (Orijinal çalışmanın basım tarihi 1966).
- Buluş, M. (2016, Mart). 5-6 yaş çocuklarında sosyal duygusal uyum: aile yılmazlığı, ego durumları, evlilik doyumu ve iletişim becerilerinin rolü açısından bir analiz. Sözel bildiri, Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Kongresi, İstanbul.
- Can Yaşar, M. (2011). Anne ve öğretmen görüşlerine göre çocukların sosyal uyum ve becerilerinin incelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 99-112.
- Corey, G. (2011). *Theory and practice of group counseling*. California: Thomson Brooks/Cole.
- Çorapçı, F., Aksan, N., Yalçın, D. A. ve Yağmurlu, B. (2010). Okul öncesi dönemde duygusal, davranışsal ve sosyal uyum taraması: sosyal yetkinlik ve davranış değerlendirme-30 ölçeği. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 17 (2), 63-74.
- Dökmen, Ü. (2017). *Aile-içi iletişim çatışmalarının transactional ve graph analiz ile incelenmesi*. <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/519/6501.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Gülay, H. ve Önder, A. (2011). Annelerin tutumlarına göre beş-altı yaş çocuklarının sosyal-duygusal uyum düzeyleri. *Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, 89-106.
- Harris, T. (2004). *I'm OK you're OK*. New York: Avon Books.
- Humphreys, T. (2003). *Çocuk eğitiminin anahtarı: Özgüven*. (Çev. T. Anapa) İstanbul: Epsilon Yayıncılık. (Orijinal çalışmanın basım tarihi 1996).
- James, M., & Jongeward, D. (1993). *Kazanmak için doğarız*. (çev. B. Konur) İstanbul: İnkılap Yayınevi. (Orijinal çalışmanın basım tarihi 1978).

- Kandır, A. (2004). *Gelişimde üç-altı yaş: Çocuğum büyüyor*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Kök, M., Tuğluk, M. N. ve Bay, E. (2005). Okul öncesi eğitimin öğrencilerin gelişim özellikleri üzerindeki etkisinin incelenmesi. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11, 294-303.
- ktay, A. (1999). *Okul öncesi eğitim ve temel ilkeleri, Marmara Üniversitesi anaokulu/anasınıfı öğretmeni el kitabı*. Lefkoşa, İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Navaro, L. (1990). *Beni duyuyor musun?* İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Oktay, A. (2000). *Yaşamın sihirli yılları: Okul öncesi dönem*. İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Ömeroğlu, E. ve Ulutaş, İ. (2007). *Çocuk ve ergen gelişimi*. İstanbul: Morpa Yayıncılık.
- Önder, A. (2005). Okul öncesi dönemde akran ilişkileri. A. Oktay ve Ö. U. Polat (Ed.), *Okul Öncesi Eğitimde Güncel Konular* (s. 131-146). İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Ryder, V., & Decker, C. A. (2013). *Parents and their children*. Goodheart-willcox Publ.
- Sabatelli, R. (1984). The marital comparison index: A measure for assessing outcomes relative to expectations. *Journal of Marriage and Family*, 46, 651-662.
- San Bayhan, P. ve Artan, İ. (2009). *Çocuk gelişimi ve eğitimi*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Spanier, G., & Cole, C. (1976). Toward clarification and investigation of marital adjustment. *Journal of Marriage and Family*, 121-146.
- Stewart, I., & Joines, V. (1987). *TA today*. England: Lifespace Publishing.
- Tezer, E. (1986). *Evli eşler arasındaki çatışma davranışları: Algılama ve doyum*. Yayınlanmamış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Ünsal, F. Ö. (2010). *Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 60-72 aylık çocukların sosyal duygusal uyumları ile davranış sorunları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Whittlesey, R. (2017). *Transactional analysis: A theoretical position as an aid in parent counseling*. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED068854.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Yalçın, H. (2010). *Çocuk gelişimi*. İstanbul: Nobel Yayıncılık.
- Yavuzer, H. (1993). *Okul Öncesi dönemde ailenin işlevi. ya-pa okul öncesi eğitimi ve yaygınlaştırılması semineri 2-3*. Lefkoşa: Ya-Pa Yayınları.
- Yavuzer, H. (2005). *Doğum öncesinden ergenlik sonuna çocuk psikolojisi*. İstanbul: Remzi Yayınları.
- Yavuzer, H., Demir, İ. ve Koç, M. (2006). *Eğitim psikolojisi, gelişim ve öğrenme*. İstanbul: Nobel Yayıncılık.
- Yılmaz, A. (2001). Eşler arasındaki uyum: kuramsal yaklaşımlar ve görgül çalışmalar. *Aile ve*

Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi, 1(4), 12-20.

Yılmaz, F. E. (2014). *Evli bireylerin ego durumları ile evlilik uyumları ve çocukların okul başarıları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İstanbul:

Zembat, R. ve Unutkan Polat, Ö. (2001). *Okul öncesi dönemde çocuğun sosyalleşmesinde ailenin yeri*. İstanbul: Ya-Pa Yayınları.